8 PAGINI, 4 LEI

AXA

ANUL II. — Nr. 23
JOI 7 DECEMBRIE
1933

8 PAGINI, 4 LEI

ABONAMENTE:
PE UN AN . . . . . LEI 80.—
AUTORITĂŢI . . . . „ 100.—

PUBLICAŢIE BILUNARA, POLITICA, ARTISTICA ŞI LITERARA

REDACTORI: MIHAIL POLIHRONIADE şi IOAN-VICTOR VOJEN

REDACŢIA: M. Polihroniade, Str. Lucaci 120, Bucureşti, IV.
ADMINISTRAŢIA: S. B. Enache, Str. Slătineanu 23, Bucureşti III.

GARDA DE FIER LA POSTUL DE ONOARE

de MIHAIL POLIHRONIADE

Evenimentele din ultimele două săptămâni merită să fie cercetate cu o atenţie şi o obiectivitate quasi ştiinţifică, pentru că ele depăşesc cotidianul şi dovedesc că politica românească a ajuns la o răscruce. Fără îndoială că plecarea cabinetului naţional-ţărănist şi aducerea la putere a liberalilor trec dincolo prin împrejurările în care s'au produs şi prin tendinţele obscure pe care le-au demascat, de cadrul unei banale schimbări de guvern.

Deşi nu iubim cuvintele mari şi formulele răsuflate, totuşi de astă dată orice observator lucid trebue să ajungă în chip logic la concluzia că aducerea liberalilor, aşa cum au fost aduşi, deschide în mod acut criza regimului parlamentar — mai bine zis pseudo parlamentar — român.

Criza politică românească începută încă din 1928 a ajuns la ultimul ei capitol, capitolul precipitării evenimentelor, a precizării poziţiilor politice, a diferenţierilor nete şi ireductibile.

Dar să părăsim generalizările şi afirmaţiile şi să trecem la o analiză mai amănunţită a faptelor.

După război asistăm în toate ţările Europei la o acută şi în unele state mortală criză a parlamentarismului.

Cauzele acestei crize care nu se limitează la instituţiile politice ci ating întreaga structură a lumii vechi nu interesează aci. Trebue totuşi să arătăm că pe lângă cauzele cu caracter general european, conţinutul local al fiecărei crize naţionale joacă un rol precumpănitor.

In Italia carenţa statului faţă de extremismul de stânga a constituit elementul m o t o r *al fascismului. In Germania destrăbălarea social-democrată, turburările comuniste, umilinţele externe au dus la redeşteptarea naţionalismului german şi prin consecinţă la triumful naţional-socialismului.*

In România criza întregului sistem politic are caractere cu totul diferite.

Inainte de război, cu un colegiu electoral restrâns, sistemul rotativei funcţiona mulţumitor sub controlul sever al marelui monarh care a fost Carol I.

După război exproprierea şi votul universal lichidează partidul conservator.

Liberalii rămân singura forţă politică cu experienţă şi cu o mare tradiţie istorică în patrimoniul lor moral. Pe de altă parte au avantajul de a fi conduşi de un mare tehnician politic, Ion I. C. Brătianu, care domină Palatul şi compensează astfel prin sprijinul constant al monarhului, formidabila impopularitate de care se bucură partidul liberal.

Primii ani ai epocei de după război sunt caracterizaţi prin procesul de adaptare şi de concentrare a forţelor politice antiliberale, ţărănismul şi gloriosul partid naţional ardelean.

Dominaţia liberalilor duce la afirmarea primului element al crizei politice româneşti: decăderea morală.

Guvernarea liberlă, ca şi întreaga epocă postbelică, este o epocă de jafuri, de corupţie, de turpitudini care compromit în ochii lumii vechiul partid istoric. Dar regimul pseudo parlamentar însăşi nu este lovit, pentrucă soluţia se desenează în cadrul lui.

Naţional-ţărănismul polarizează toate simpatiile şi toate nemulţumirile, şi concentrarea definitivă a forţelor naţionale cu cele ţărăniste, care coincide cu dispariţia Regelui Ferdinand şi al lui Ion I. C. Brătianu, îl aduce în mod fatal la putere.

Din acest moment începe în chip virtual criza regimului.

De ce?

Pentru că epuizarea singurei forţe reale în cadrul sistemului parlamentar, trebuia să ducă la epuizarea sistemului însuşi. Şi epuizarea naţional-ţărănismului se produce relativ repede. El continuă tradiţia liberală a imoralităţii şi împărtăşeşte cu liberalii al doilea element al crizei actuale politice indiferenţa etnică.

Pentru că atât liberalii cât şi naţional-ţărăniştii fac parte din generaţia războiului, sau dinaintea războiului.

Generaţie dominată de realizarea teritorială a idealului naţional şi de formalismul democratic atotputernic până prin anii 1929.

Concepţia formalistă şi teritorială a generaţiei de până la 1922 o împiedică să sesizeze gravitatea problemei etnice româneşti.

Şi iată deci cele două elemente esenţiale care împing la revoluţia naţională pentru că detaşează vechile formaţiuni politice de realităţile româneşti şi de massele româneşti: decăderea etică şi indiferenţa etnică a vechilor partide.

Aceste două elemente sunt factorii activi ai crizei politice româneşti. Prin urmare încă din 1930 criza regimului devenise evidentă.

Odată liberalii şi naţional-ţărăniştii epuizaţi, sistemul pseudo parlamentar român decăzut eticeşte şi indiferent etniceşte, trebuia mai curând sau mai târziu să se prăbuşească.

In această situaţie intervine ca un factor agravant politica regală. Regele pare că s'a convins de incapacitatea organică a oamenilor lumei vechi de a mai face faţă împrejurărilor noui.

Deaceea uzează şi utilizează vechile partide cu un dispreţ din ce în ce mai evident.

In linia acestei politici şi o utilizare a partidului liberal ducist n'ar fi fost neaşteptată.

Liberalii puteau furniza şi ei o combinaţie guvernamentală care ar fi durat un an sau doi în care timp descompunerea lor ar fi fost desăvârşită.

Dar liberalii d-lui I. G. Duca aveau anumite ponoase grave faţă de Coroană.

D. I. G. Duca făcuse în momentul Restauraţiei declaraţii de ostilitate atât de intransigentă şi de sfidătoare faţă de persoana noului monarh, încât părea cu neputinţă ca Majestatea Sa Regele Carol al II-lea să le poată uita.

Evident d. I. G. Duca retractase plat, îşi ceruse iertare, se umilise dar toate eforturile sale disperate nu puteau — în chip firesc — decât să desguste pe Rege, nu să-l calmeze.

Pe de altă parte reprezenta oare partidul liberal o forţa care să se impună Coroanei?

Evident că nu!

Socialmente el nu se sprijină decât pe o parte din burghezia românească a Vechiului Regat.

Electoraliceşte situaţia sa e staţionară. La alegerile judeţene şi comunale din 1930 obţinuse circa 600.000 voturi, în 1932, duciştii obţin 400.000 voturi şi georgiştii 200.000.

La alegeri libere calculele cele mai favorabile liberalilor nu le acordau decât 25—35% din voturi.

Deci popularitate impresionantă nu avea partidul liberal.

Program, oameni noui? Să fim serioşi!

Aşa dar partidul liberal ducist nu poate fi decât odios Regelui iar forţa care să-i impună eventual Coroanei nu posedă în interior.

Aceasta fiind ecuaţia forţelor politice interne, părea probabil ca după plecarea naţional-ţărăniştilor să avem o nouă formaţie de ocazie, de tranziţie, care ar fi grupat pe d-nii Octavian Goga, George Brătianu şi poate chiar pe d-nii Iunian şi Argetoianu.

Totuşi au fost aduşi liberalii?

Cum se explică venirea lor la putere?

Am văzut că jocul forţelor interne nu-i impunea. Să ne aruncăm însă ochii asupra jocului forţelor externe care au şi ele o importanţă considerabilă în stabilirea unei ecuaţii politice.

Ce forţe externe exercită o necontestată influenţă asupra politicei interne româneşti dela războiu încoace?

In primul rând Franţa în al doilea rând finanţa internaţională.

Franţa e însă în plină criză politică externă.

Victoria naţional-socialismului în Germania a turburat-o adânc. De aceea ea caută să-şi menţină toate alianţele.

Dar în România s'a desvoltat într'un ritm foarte rapid mişcarea naţionalistă, ea ameninţă să cucerească puterea şi Franţa bănueşte că această mişcare nu-i va fi întru totul favorabilă.

In acelaş timp mişcarea naţionalistă pune problema etnică şi deci trebue să lovească în elementul străin cel mai periculos etniceşte, în evrei.

Dar finanţa internaţională e semită. De aci o presiune conjugată a Franţei şi a finanţei internaţionale asupra politicei interne româneşti.

Ce urmărea această presiune? Să găsească un instrument în politica românească care să distrugă mişcarea naţionalistă. Ce instrument se oferea?

Naţional-ţărăniştii erau uzaţi, micile partide luaseră atitudine — ţinând seamă de recrudescenţa curentului naţionalist — etnicistă.

Cine mai rămânea deci disponibil? Liberalii d-lui Duca.

Aci intervin o serie de obscure maşinaţiuni în care cu regret trebue să constatăm şi amestecul d-lui Titulescu, maşinaţiuni care au drept obiect înlăturarea legitimei neîncrederi a Coroanei în partidul d-lui Duca.

Astfel sunt aduşi liberalii la putere. In chip firesc însă d. Duca a contractat obligaţii faţă de forţele care l-au scos la suprafaţă şi care-l sprijină.

De aci prigoana împotriva mişcărilor naţionaliste.

Dar din cele două mişcări naţionaliste care e cea mai periculoasă sistemului partidelor şi forţelor externe ce-l sprijină pe d. Duca?

Evident Garda de Fier, care prin spiritul ce o animă, prin organizaţia ei şi mai ales prin covârşitoare personalitate a Căpitanului ei, devine un pericol din zi în zi mai precis conturat.

Impotriva Gărzii de Fier nu există însă nici un motiv de prigoană.

Activitatea ei se desfăşoară în cadrul strict legal. Atât de legal încât nici un legionar n'a suferit vre-o condamnare judecătorească în cursul anului 1933 până la venirea liberalilor la

(Continuare în pag. V-a)

CRANII DE LEMN...

de ION I. MOŢA

Când am intrat, descoperiţi, în curtea căsuţei din dealul Hârşovei — cu sufletul mai greu decât povara de ape pe care Dunărea, alături, o împingea greoaie printre ţărmurile unde a copilărit Virgil Teodorescu — am fost întâmpinaţi de o mână de copii cu obrajii dogoriţi de plâns, cari eşeau de prin ungherele curţii, de după câte un coteţ sau un hambar unde stăteau ascunşi plângându-şi fratele mai mare. Ce piept lat avea fratele lor şi cât de bine îi stătea cămaşa verde! Cât de neînfrânat părea, plin de ocrotitoare făgăduinţi pentru cei mititei. Iar acum, cu pieptul lui de vultan turtit între scândurile prea strâmte, cu cămaşa verde spartă, el stă întins pe masa de lemn a maică-si, colo sus sub grinzile odăii scunde şi afumate. Ajunsese să fie student la Drept, la şcolile mari din Bucureşti. Iar acum, de câteva ceasuri, primarii şi jandarmii stăpânirii îl aduseseră ţeapăn, în miez de noapte şi în pripă, în casa părintească, şi le mai cereau încă părinţilor şi fraţilor să nici nu-l poată plânge deabinelea, ci să-l îngroape de îndată în zorii zilei, ca să nu apuce să vină să-l vadă fraţii lui de luptă din Bucureşti şi lumea din oraş.

Căci cine nu ştie că cea mai mare vrednicie a unui slujbaş al stăpânirii este să „expedieze" grabnic „afacerile curente"? Şi bietul Virgil ajunsese o „afacere curentă" care trebuia grabnic „expediată" dela miezul nopţii şi până în zorii zilei, tocmai colo departe sub ţărna gropii. Şi „expediat" ar fi fost dacă s'ar fi găsit gropari nocturni, dacă preotul nu era plecat şi dacă nu-i era sortit camaradului Virgil să se odihnească în groapă săpată de legionari, în care să coboare într'o seară cu lună, cu cer înstelat, în cântecul „Prigoanei" pe care o iubea atât de mult, şi sub cuvântul de sabie al Căpitanului său

...Era atât de bombată fruntea camaradului acolo între flori şi lumânări aprinse... Niciodată nu i-o văzuse nimeni atât de bombată, ochii atât de căzuţi... Tot conţinutul de comoară care s'a frământat în acest craniu, părea că-şi împinge dorurile neîmplinite, puterile de luptă rămase necheltuite, tot focul şi elanul lăuntric — spre a răzbate la lumină, spre a-şi risipi sămânţa în cupele de rod ale patriei, spre a-şi desfăşura vigoarea biruind pentru Legiune, pentru Neam. Dar craniul de ceară oprea deacum, încordat până la plesnire, toate puterile nobile ale acestui suflet, sfărâmându-i toţi mugurii florilor de mâine.

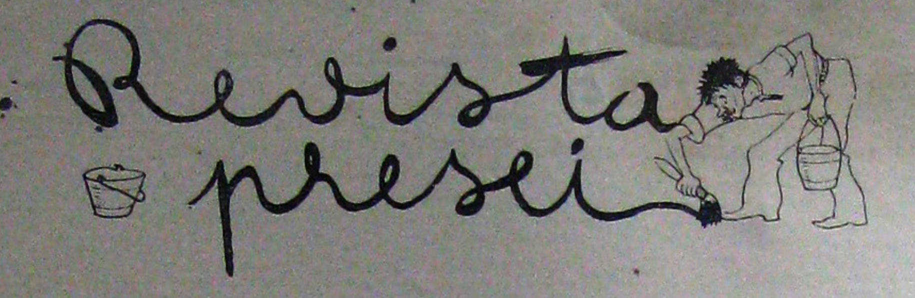
Ce greutate mare aveau de dus legionarii pe umeri până la groapă... Un craniu atât de greu, o frunte atât de bombată...

Şi totuşi ce uşor e acest craniu pentru cei ce l-au culcat aci. Cât de simplu se rezolvă pentru dânşii totul. Câteva coale de

(Continuare în pag. V-a)

Legionarii dobrogeni dau salutul şefului lor Inginerului Virgil Ionescu. Cel însemnat cu X este legionarul Teodorescu ucis mişeleşte la Constanţa.

GUVERNUL DUCA

Rareori un nou guvern a fost primit de către opinia publică, atâta câtă există și la noi, cu atâta ostilitate ca guvernul liberal al d-lui Duca.

Totuși această ostilitate nu apare absolut evidentă pentru cine urmărește presa noastră așa zisă independentă. Pentrucă, nu e un secret pentru nimeni, presa noastră independentă ste mai mult jidovească decât independentă; iar când nu este jidovească, este direct subvenționată. Rare sunt ziarele care în această privință au o atitudine constantă, izvorâtă dintr'o convingere sinceră — cum este *Universul*, chiar dacă noi avem în această privință cu totul alte păreri.

Vom da, pe cât se poate, câteva pasagii mai caracteristice din unele articole scrise cu prilejul instalării guvernului Duca.

D. Bubi zis Brănișteanu scrie în *Adevărul* (16.XI).

„După cinci ani de opoziție, partidul d-lui I. G. Duca, urmașul lui Ionel și al lui Vintilă Brătianu, a format pentru întâiaș dată un minister în care și tinerețea are locul ei. E aceasta de bun augur, mai cu seamă când președintele consiliului are, ca d. Duca, o experiență guvernamentală câștigată în decursul unei acțiuni politice care a cuprins cele mai importante momente ale istoriei României. Ziarul nostru a fost adesea în luptă cu partidul liberal. Se poate chiar spune că într'o vreme, principala sa preocupare și cea mai înverșunată luptă a lui, era îndreptată contra acestui partid. Dar în această atitudine a „Adevărului", ori cât, după împrejurări, ea a îmbrăcat chiar și forme violente — nu a intrat nici un moment alt element decât o concepție care s'a inspirat dela cele mai elementare și mai drepte principii liberale și democratice. Am socotit că puterea cât de mare a unui partid, e necesară. Nu însă atotputernicia unui partid".

In acest pasagiu citat din lunga peltea a d-lui Bubi — sunt două elemente deosebite: primul, afirmația „tinereței" guvernului liberal, și al doilea, vechea atitudine de dușmănie a *Adevărului* față de iubitul de azi. Și pentru a le pune în adevărata lor lumină, vom cita ce spun alții în această privință.

Intâi, despre... tinerețe. D. Șeicaru, care a devenit oficios ducist de dimineață, uitându-și articolele de acum câțiva ani în care subiectul de căpetenie îl formau diferiți porci și tâncrezi liberali, scrie totuși (*Curentul*, 17.XI):

„Nu era prea iubitor de inovații șeful partidului liberal și aproape cu aceiași echipă a străbătut epoca cea mai tumultuoasă, epoca de epopee a istoriei politice a țării... Anii au tot împuținat echipa și cei cari au refăcut-o erau tot oameni în vârstă, de aceia partidul liberal are un stat major de oameni trecuți de 60 de ani, iar oamenii maturi de 40—50 de ani formează *fără nici o intenție de ironie*, tineretul liberal, adică speranțele de mâine ale partidului. Fără a deprecia nici prestigiul vârstei, nici valoarea experienței, socotim totuși, că foarte rar și numai organismele de o robustețe impecabilă pot rezista la devastare a anilor".

Așa dar „fără nici o intenție de ironie", iată-l servit prompt, pe d. Bubi.

Cât privește schimbarea la față din ultimul timp, a Adevărului, cu privire la partidul liberal, explicația o găsim cum nu se poate mai bine exprimată, în articolul d-lui Nae Ionescu: Român și Rumân; abdicările liberalismului românesc" (*Cuvântul*, 19.XI):

„Va să zică asta a fost linia politică a partidului liberal: un „prin noi înși-ne" care însemna nu numai „prin noi cei din această țară", ci, mai mult, Statul românesc, prin rumânii din cuprinsul lui". Asta a fost (și de aceia nu a putut fi simpatic „*Adevărului*". N. R.).

Ce e acum? Felul cum a înțeles să vie la putere, regimul actual, fixează în chip categoric fizionomia liberalismului sub I. G. Duca. Și ca să precizăm, d. Duca a înțeles să ajungă la guvern făcând concesiuni în două direcții: renunțând la politica de independență economică a țării față de străinătate — abdicând deci dela formula „prin noi înși-ne" — și renunțând la promovarea momentului etnicist în politica internă. Prima abdicare este evidentă.

Partidul d-lui Duca a căutat sprijin în afară la finanța străină. Nu azi, și nu eri, ci mai de demult, de anul trecut, când bancherii străini cereau Regelui să numească un guvern Duca. Și sistemul a continuat: până când legat cu sprijin din lăuntru, a isbutit să realizeze guvernul de azi. E nevoe să insist, cu amănunte?"

Noi chiar le așteptăm — D-le Nae Ionescu! A doua abdicare:

„D. Duca și-a luat însărcinarea să umple acest gol, cerând (culme a neîndemânării!) d-lui Goga să retracteze declarațiile făcute în chestiunea politicii naționale".

Iată așa dar cauzele pentru care toți Bubii — semiți firește — din țara rumânească, susțin prin *Adevărul* guvernul Duca: pentru că el reprezintă, după d. Nae Ionescu și după toți cari au curajul să-și spună părerea, străinătatea din afară și străinismul din lăuntru.

Mai cinstit decât d. Bubi este d. N. Davidescu — care combate nergic „Bastardul" (*Facla*, 17.XI). După ce expune felul în care a venit guvernul Duca, inchee:

„Aceasta este situația sumară a guvernului din clipa de față. De rege nu poate fi revendicat, ca inadvertent; de opinia publică tot atât de puțin, ca inpopular; iar de interesele de moment ale țării și mai puțin, ca inactual și anacronic. Și atunci într'adevăr, cui aparține acest bastard găsit într'o zi pe scările palatului prezidenției de consiliu, și ai cărui părinți nu își fac apariția la ofițerul stării noastre civile pentru a-l declara ca al lor? Este un punct de istorie pe care, totuși, ziua de mâine îl va elucida".

De fapt, dacă n'ar fi confiscările, l'ar elucida și ziua de azi...

Cel mai violent articol e însă fără îndoială articolul de fond din *Țara Noastră* dela 17.XI (O sfidare: guvern I. G. Duca). Oficiosul d-lui Goga scrie:

„Chemarea la guvern a d-lui I. G. Duca însemnează desființarea oricărei logici și oricărui criteriu moral și politic în viața noastră politică. Zadarnic am căutat cea mai mică justificare sau cel mai elementar imperativ care să impună statului român această conducere anacronică, odioasă și imorală. Degeaba am căutat să vedem rădăcinile cele mai neînsemnate ale partidului liberal în spiritul țării și al societății românești și să citim în nevoile morale și politice ale momentului necesitatea de a pune în fruntea destinelor noastre umbrele unui trecut nefast"...

Concluzie:

„Țara a fost ocupată de o bandă de exploatatori fără scrupule. In sgomotul începutului de guvernare, în sfidarea și batjocura care se citește pe toare fețele de cuceritor, se aud bine sunetele de lanțuri cari vor lega pentru totdeauna brațele și sufletul țării".

Lanțul sclaviei jidovești... de care — era mai la urmă și firesc — d. N. Iorga se simte fericit („Noul guvern"; *Neamul românesc*, 18.XI):

„D. Duca are astăzi posibilitatea de a face mult bine, fără să nutrească iluzia că și o guvernare de patru ani... ar fi în stare să aducă țara în situația pe care ca și noi toți i-o dorește din toată inima: Cu energie, cu o necrutătoare energie ar putea pune frâu ambițioșilor inebuniți cari în fiecare clipă amenință cu o revoluție, unii dintre dânșii, ajunși la culmea cutezării, și cu asasinatul".

Ambiția nețărmurită și niciodată satisfăcută a d-lui Iorga nu poate înțelege că sunt și oameni cari n'au altă ambiție decât binele poporului românesc. Pentru care era o vreme — a fost odată... — când lupta și d. Iorga, când cerea toată energia altora și toată revolta țării. Pe atunci însă d-sa mai putea crede că nu-l cunoaște lumea. Ne-a guvernat, l-am văzut și l-am cunoscut. D-sa n'are nici o șansă de viitor și de aceia, alături de *Adevărul* (unde-s vremile lui „Adivor" și „Taci Moi!") asmute guvernul împotriva mișcării naționaliste.

Incheem aci, deocamdată, acest pomelnic. Guvernul, având ca oficioase, alături de *Viitorul* său, *Adevărul* d-lui Kalman Blumenfeld-Scrutator și *Neamul Românesc* al d-lui Iorga..

FALIMENTUL STANGEI MARXISTE IN SPANIA

Presa noastră, de partid și independentă, nu s'a prea grăbit să comenteze rezultatul alegerilor ce-au avut loc Duminica trecută în Spania — deoarece majoritatea foilor noastre sunt... democratice și rezultatul alegerilor constitue un dezastru pentru așa zisa stângă marxisto-democrată. Două ziare de stânga s'au ocupat totuși, în câte un articol, despre aceste rezultate: *Facla* și *Dreptatea*.

Iată ce spune, între altele, d. Ion Pas (?) în articolul „Tâlcul alegerilor din Spania" (*Facla*, 23.XI):

„Alegerile din Spania încheiate prin izbânda grupărilor reacționare, coalizate constitue dovada categorică a spiritului de legalitate guvernamentală. Un titlu de merit? Nu, ci un semn de îngrijorare și culpabilă slăbiciune față de interesul superior al păstrării bunurilor câștigate cu jertfă.

Regimul republican s'a făcut vinovat din chiar clipa instaurării sale, de faptul că nu a împins până la ultima limită frontul cuceririlor revoluției, sfărâmând toate rezistențele și desființând toate privilegiile. Suprimarea monarhiei trebuia să fie numai unul din punctele realizate, cel dintâi dar nu și cel din urmă... O ușă nu poate fi decât închisă sau deschisă, iar marșul unei revoluții nu poate fi oprit decât la atingerea celui mai depărtat și a celui din urmă obiectiv".

Cu alte cuvinte, la instaurarea regimului terorismului bolșevic — cu care *Facla* și celelalte foi semite au atâtea afinități sufletești. Bineînțeles prin suprimarea celorlalți — a adversarului. Și când te gândești că regimul lui Hitler e zilnic insultat fiindcă s'a mulțumit — să mai curețe terenul de jidani și să desființeze partidele celelalte!

Dreptatea (articolul „Alegerile din Spania", 23.XI) are un articol direct stupefiant: Erau mulți oameni, printre care mărturisim cu rușine că ne numărem și noi, care credeau că această foae e oficiosul partidului național-țărănesc din România. De fapt, scrisă aproape numai de jidani, foaia e socialistă. Citiți și judecați:

„In ultimii trei ani, Spania a fost guvernată de coaliții între partidele centriste burgheze și partidul socialist-democrat cu programe timorate de democrația pur formală. Marea finanță a domnit nestingherită.... Social-democrația spaniolă condusă de Los Rios a înfăptuit o greșală analoagă cu social-democrația germană a lui Noske, Scheideman și R. Breitscheid: a acordat girul popularității *sale unor guvernări pur burgheze*".

Pentru orice om cu mintea întreagă, oficiosul unui partid care-și zice și național și țărănesc, n'ar putea lua poziție decât hotărât împotriva socialismului, deoarece aceste este prin definiție internaționalist, deci antinațional, iar țăranul are cel mai desvoltat simț al proprietății personale.

Dar ce consecvență și ce logică se poate cere unui oficios în redacția căruia sângele național și de orignă țărănească nu intră nici măcar în proporție de 1 la 10!

In orice caz, deși nu pe calea electorală poate veni instaurarea ordinei naționale în Spania, succesul organizațiilor de dreapta după mai puțin de 3 ani de guvernare socializantă este concludent pentru oricine vrea să înțeleagă în chip obiectiv incapacitatea marxismului de a rezolvi vreuna din problemele sociale și naționale.

IAR EXTREMISMUL

Corul anti-extremiștilor își deapănă zilnic insultele și ațâțările. In frunte desigur cu *Adevărul* care nu vede decât „Primejdia partidelor extremiste" (14.XI), în care amestecă pe hitleriștii sași cu naționaliștii români și cere guvernului să-i desființeze, după pilda Cehoslovaciei:

„Ca și Cehoslovacia guvernele noastre au datoria precisă de a apăra ordinea stabilită în stat, ordinea socială și pacea internă, împotriva tuturor propagandelor și organizațiilor subversive, în fruntea cărora se găsește fără îndoială mișcarea hitleristă".

Viitorul e tragic și sentențios (15.XI):

„Guvernului de mâine (pasămi-te era în ajunul fericitului eveniment liberal!) îi incumbă sarcina de a restabili ordinea în stare, în toate domeniile de activitate. Inainte de orice trebue restabilită ordinea morală, echilibrul sufletesc al țării, încrederea în autoritatea, capacitatea și prestigiul conducătorilor țării, fără de cari organismul de stat nu poate dăinui, necum progresa".

Din toate acestea — guvernul a reușit să restabilească teroarea polițistă. E în orice caz un început promițător!

Comentând telegrama de felicitare a jidanilor — ziși români din America, d. Nae Ionescu (*Cuvântul*, 23.XI) scrie în articolul: „Pentru risipirea unor nedumeriri":

„Guvernul și-a anunțat în repetate rânduri hotărîrea de a suprima radical „mișcările extremiste", iar acum a trecut la... rezolvări. Echipele de propagandiști ai Gărzii de Fier sunt pretutindeni oprite în acțiunea lor. Intr'o singură zi la Iași și Constanța puterile autorității de stat le-au stat împotrivă. Tineri arestați, camioanete și material electoral confiscate. De ce? Pentru că sunt extremiști? Ce e asta „extremist"? Și de ce sunt extremiști legionarii „Gărzii de Fier"? Noi le știm o singură hotărîre „tare": *aceia de a rezista violent oricărei măsuri nelegale*. Dar e cazul să ne întrebăm: este extremist cel care anunță că va ieși din lege când va fi scos din lege — sau cel care iese din propria lui inițiativă din lege, scoțând pe alții din lege? Sunt „extremiștii" legionarii — sau însuș guvernul d-lui Duca?"

Oprim puțin citatul aci, pentru că, în legătură cu această justă expunere a lucrurilor, trebue înregistrată o „știre diversă" apărută, desigur, în *Adevărul* (15.XI):

„Se știe că atât cuziștii, cât și gardiștii de fier afirmă mereu că sunt partid de ordine. Cum înțeleg ei ordinea se poate vedea din discursurile ținute de șefii acestor organizații.

Ziarul „Garda" rezumă astfel un discurs al d-lui Ion Zelea Codreanu:

„Referindu-se la unele afirmații din ziarul „Viitorul" care arată că dacă d. I. G. Duca va lua puterea, va desființa Garda de Fier, cuvântătorul spune:

„Duceți cuvintele mele d-lui Duca ca să știe și d-sa mai dinainte că din sutele de mii de legionari pe care îi are România-Mare se găsesc cel puțin zece mii, la cari n'o să le tremure mâna, atunci când s'ar găsi cineva să desființeze „Garda de Fier".

Sunt acestea vorbele unui partizan al ordinei și legalității?"

Dacă și după această prostie calificată mai e cineva care să spună că *Adevărul* e inteligent scris, atunci nici optimismul nostru cel mai puternic nu va mai rezista! Fiindcă după deșteptul redactor al *Adevărului*, a fi partizan al „ordinei și legalității" înseamnă să nu reacționezi la nici una din nelegiuirile guvernului — să te lași bătut, desființat și chiar suprimat fizicește, pentrucă așa comandă interesele jidovimii! Atâta prostie voită reprezintă desigur o culme pe care numai *Adevărul* o poate atinge.

Revenim la articolul d-lui Nae Ionescu, trebue să ne oprim puțin la următoarea frază:

„Nu e strașnic împotriva Gărzii nici o gazetă naționalistă — afară de cea a d-lui Iorga (care numai e de mult naționalist. N. R.)...; sunt deci, contra lui Zelea Codreanu gazetele anaționale; și asta pentru că așa cred unii că *Garda de Fier* e antisemită. Dacă e adevărat sau nu, asta e o altă chestiune".

Nu, d-le Nae Ionescu, aceasta e o absolută realitate. Suntem antisemiți din întreaga noastră ființă sufletească, nu din ură de rasă, ci pentrucă înțelegem că invazia cotropitoare și acaparatoare a jidovimii în România tinde tocmai la ceiace așa de bine observai d-ta: la falsificarea, la schimbarea caracterului național al acestei țări, la transformarea ei într'un cosmopolis antirumânesc — în care să domine destrămarea sufletească și teroarea fizică a jidovimii: ca în Rusia.

De aceia te rugăm chiar să scoți din redacția *Cuvântului* pe toți cotoii călugăriți cari s'au cocoloșit la adăpostul prea marei dtale toleranțe.

ZYRAX

SUB POVARA REMANENŢELOR

de ION I. MOŢA

Articolul nostru „Faza precorporativă" dintr'un număr recent al „Axei" a fost onorat cu un răspuns foarte binevoitor, amical am putea spune, din partea revistei „Lumea Nouă" a d-lui Manoilescu. El e datorat condeiului clar al d-lui Joldea Rădulescu.

Răspunsul ne-a bucurat căci am văzut în el o nouă verificare a victoriei continui a naţionalismului românesc care-şi unduieşte cucerirea tot mai mult în straturi tot mai largi ale lumii noastre intelectuale, inertă până mai eri în faţa celor mai esenţiale pulsaţii ale vitalităţii româneşti.

Dar acest răspuns nu ne-a putut satisface pe deplin. Am rămas cu tristeţea constatării că această victorie a naţionalismului nu poate să innoiască deplin formaţiunile sufleteşti prea adânc străbătute de rădăcinile „lumii vechi". Iar confraţii dela „Lumea Nouă" ni-au apărut în toată tragedia luptei de degajare de o viaţă veche, lepădată în intenţie, lepădată în silogismul conducător la o concluzie finală, fără însă ca această schimbare intelectuală să aibă darul de a degaja totodată ansamblul personalităţii, integralitatea spiritului, plasându-l, prunc nou născut, în vigoarea deplină a vieţii noui, cu fecunditatea acţiunii pe care n'o pot avea decât forţele proaspete, în stare nativă.

Remanenţele !...

Un cuvânt care, luat din tratatele de Fizică, trebue încetăţenit în vocabularul literar de astăzi, deoarece e expresia unor realităţi sufleteşti atât de esenţiale în procesul de trecere la o lume nouă. Remanenţele acestea cari ne leagă pe toţi — şi fără să vrem — de o lume anterioară în care am trăit, ne urmăresc cu povara lor de otravă în viaţa nouă spre care ne îndreptăm. Şi se pare că de această tragedie nu pot scăpa decât cei cari n'au cunoscut aproape deloc lumea veche şi cari au scăpat astfel de îmbrăţişarea ei veninoasă, de infiltrările ei disolvante şi persistente. Innoirea distilează desigur o bună parte a acestor otrăvuri, dar nu poate totuşi reda valorile de creaţie şi libertatea de mişcare a esenţelor spirituale nealterate la originea lor, valori şi libertate cari dacă nu sunt indispensabile unui simplu luptător, nu pot însă lipsi din personalitatea unui şef de mişcare politică innoitoare, fără a condamna întreaga acţiune a acestuia la compromis şi slăbiciune.

La acestea ne-am gândit citind răspunsul „Lumii Noui". Şi acest gând e în esenţă răspunsul ce-l putem da noi d-lui Joldea Rădulescu.

Să încercăm a-l preciza:

Mai întâi vom da expresie unei susceptibilităţi sentimentale (în felul nostru de a fi ca şi în concepţia noastră asupra lumii de mâine, noi nu punem temelul capital numai pe intelect ci şi pe suflet, pe sentiment; de aceea chiar într'o controversă noi nu desconsiderăm elementul sentimental care foarte adesea ne aduce rodul plin al unei intuiţii directe şi juste a realităţilor, fără a se împiedeca în desişul raţionamentelor dubioase). D. Joldea Rădulescu protestează îndeosebi contra afirmaţiei noastre care stabilea paloarea, lipsa de culoare naţionalistă a corporatismului d-lui Manoilescu. Corporatism care ne apărea ca un simplu fagure nou orânduit, gol însă de un conţinut care să fie de o calitate superioară. Ne-am bucurat când d. Rădulescu ne reproşa o lipsă de documentare a noastră asupra corporatismului „Lumii Noui" şi am recitit, din nou, broşura de sinteză a d-lui Manoilescu, am răsfoit exemplare ale „Lumii Noui" în speranţa de a constata că ne-am înşelat. Dar n'am găsit totuşi nimic decât ceeace ştiam, nimic care să corespundă afirmării tezei naţionaliste în mod categoric, curajos, nealterat de mentalitatea trecutului înstrăinat. Cea mai gravă problemă a Statului românesc actual, problema jidovească, nu a fost nicăiri afirmată şi tratată de grupul d-lui Manoilescu decât în surdină, cu teama de a nu lovi prea tare. N'am regăsit nicăiri cel puţin afirmaţia că există la noi o gravă problemă jidovească pe care trebue s'o soluţionăm urgent şi radical. Să nu se supere confraţii dela „Lumea Nouă" dacă suntem atât de simţitori şi bănuitori în această chestiune. Nu bănuim reaua credinţă dar bănuim, vedem, slăbiciunea... povara „remanenţelor" trecutului. Atunci când Românii au pierdut aproape complect oraşele, industria, comerţul, profesiunile libere, centrele de infuzie culturală şi de influenţă politică, încăpute pe mâna Jidanilor şi a jidoviţilor, nu putem considera drept desăvârşiţi camarazi de luptă pe cei cari se tem să pună această problemă IN FRUNTEA tuturor celorlalte iar nu numai în umbra unor aluzii indirecte şi a unor concluzii generale asupra caracterului românesc al Statului de mâine. Se studiază în detaliu de către corporatiştii „Lumii Noui" structura viitoarelor 8 corporaţii, colegiile, parlamentul corporativ, deci mecanismul detailat al noului Stat, dar nu se arată nicăiri în ce fel se va curma situaţia barourilor, a comerţului, a industriei innecate sub năvala streină. Pornind spre România nouă cu o asemenea teamă de a privi în faţă, a mărturisi deplin şi franc, şi a indica hotărît şi energic soluţiile primei probleme de existenţă a Statului român: problema jidănească, — cum va putea birui acţiunea d-lui Manoilescu, dându-ne o Românie românească ?

Să nu ni-se dea iarăşi replica uşoară (şi cu aceasta răspunsul nostru trece din domeniul sentimental în cel pur raţional) că noi ignorăm o poziţie clar luată de corporatiştii „Lumii Noui". Şi că această poziţie ar fi fost luată prin simpla înscriere în fruntea programului corporatist românesc a scopului final: „triumful ideii naţionale". Triumf care va fi asigurat prin instrumentul noilor cadre corporative ale Statului. Căci a ne da acest răspuns, cum ni-s'a mai dat, înseamnează a se demonstra chiar de către confraţii „adverşi" exactitatea afirmaţiei noastre asupra lipsei de conţinut naţional a corporatismului „Lumii Noui" corporatism redus la o simplă problemă de formă, de cadru, a noului Stat. Căci e mult prea simplu a încerca potolirea marei noastre nelinişti asupra problemei etnice şi etice răspunzându-se: Nu ne ocupăm în mod special de problema etică a regenerării morale a românismului, deoarece noua organizare a Statului în 8 corporaţii, într'un anumit număr de colegii şi o anumită reprezentare în adunarea naţională corporativă va aduce cu sine soluţionarea gravei noastre decăderi morale; — sau: nu ne ocupăm decît în tangentă, incidental, de problema etnică, de problema jidănească, de românizarea României, deoarece odată ce formele Statului român se vor schimba din democratice în corporative, va dispărea şi cucerirea străinilor (dar totuşi nicăiri nu ni-se spune că noile forme vor fi etniceşte purificate, că numerus clausus va fi introdus în toate părţile unde o purificare etnică totală nu ar fi posibilă). Corporatismul astfel prezentat ca un remediu universal care include în cadrele sale noui soluţionarea tuturor problemelor şi în deosebi a celei etnice şi etice (cari probleme n'ar mai trebui aşadar puse şi evidenţiate separat, alături de problema formelor corporative), ne apare ca o concepţie materialistă, foarte înrudită cu concepţia marxistă a materialismului istoric: Noua organizare a Statului pe temeiul breslelor, a realităţilor „funcţionale" ale societăţii — zice acest corporatism — va germina şi renaşterea morală şi soluţionarea gravelor probleme etnice şi culturale ale României înstrăinate; după cum Marx afirma că noua organizare economică socialistă va da naştere unei noui morale, unei noui culturi. Desigur nu e o identitate de concepţii (Marx vorbeşte de o morală nouă, d. Manoilescu înţelege, evident, numai o restabilire a constantelor veşnice ale moralei creştine), dar e o similitudine în ceeace priveşte concepţia relativă la caracterul spiritualului de a fi o anexă a formei materiale.

Iarăşi ştim că ni-se va răspunde că ne menţinem într'o enormă greşală deoarece corporatismul „Lumii Noui" nu e o simplă construcţie economică alcătuită din bresle ci e o sinteză de ansamblu a tuturor categoriilor cari îndeplinesc o funcţiune socială, fie ea funcţiune economică, fie culturală, şi că deci un atare corporatism care reprezintă totalitatea naţiunii în ansamblul facultăţilor sale împrospătate şi reorganizate, poate şi trebue să aibă şi forţa de innoire spirituală şi de regenerare a tuturor domeniilor, inclusiv cel etnic şi etic, fără a fi noi îndreptăţiţi să afirmăm că această regenerare totală ar fi un produs al simplei reorganizări a funcţiunilor economice.

Da, un asemenea „corporatism" care să fie un agregat intim între forma nouă şi conţinutul innoit, e şi în linia de previziune, de intuiţie şi de concluzie logică a noastră, pentru epoca ce va urma „fazei precorporative".

Dar să nu se uite de către confraţii dela „Lumea Nouă" că ei nu ne prezintă un asemenea „corporatism" totalitar (care nici n'ar mai fi numai corporatism) ci, până acum, dânşii n'au făcut decât să se ocupe de partea formală, de cadrul tehnic în care va funcţiona mecanismul corporativ, şi chiar în alcătuirea acestui cadru nu s'au orientat de legile etnice ci au prevăzut doar o nouă distribuţie a forţelor în procesul de producţie şi de conducere politică, pornind dela aceste forţe demografice, aşa cum sunt ele azi, fără o discriminare şi o selecţiune etnică. Nu ni-se vorbeşte decât vag, incidental şi în enunţări generale despre problema primordială: necesarul caracter realmente românesc al Statului de mâine.

Şi nici nu e vorba numai de A STĂRUI, A VORBI, A SCRIE despre acest caracter, despre românismul integral care va trebui să palpite ca un duh nou în noile forme (noi forme cari nu pot avea rol creator al acestui duh ci un simplu rol de facilitare, de nestânjenire a liberei desfăşurări a isvoarelor spirituale cari în origina lor sunt exterioare acestor forme) Ci e vorba de ceva şi mai esenţial: DE A CREA în popor acest duh nou, de a degaja isvoarele vii ale acestei innoiri spirituale, de a ridica massele în vibrarea unică a unei noui credinţe, a unei pulsaţii unanime de generozitate, de virtute şi de solidaritate naţională. Iar pe lângă această realizare spirituală — mustire a noului conţinut al vieţii de mâine — mai e necesar în Statul nou un al doilea element, iarăşi ignorat de „Lumea Nouă" deşi nu poate fi nici el un efect automat al noilor forme: E necesară limpedea determinare a măsurilor de purificare şi apărare etnică a ansamblului organic naţional, adică determinarea măsurilor de realizare practică a imperativelor românismului innoit. Şi numai în al treilea rând ne interesează chestiunea mecanismului corporativ definitiv al noilor cadre cari vor cuprinde şi adăposti acest spirit şi această voinţă după trecerea epocii de criză a purificării. Mecanism care ,o repetăm, nu va putea fi realizat decât după ce primele două elemente (regenerarea spirituală şi purificarea etnică) vor fi fost în cea mai mare parte satisfăcute prin resurecţia revoluţionară din faza precorporativă.

Un astfel de „corporatism", combinaţie între forma nouă şi fondul acesta al naţiunii purificate etniceşte şi sufleteşte (dar mai e atunci propriu termenul de corporatism pentru a cuprinde totalitatea acestei innoiri, inclusiv cea spirituală?) nu e lepădat de noi, ci, purtând un alt nume („România legionară") e visul, e voinţa, e suflul nostru de fiece clipă. Dar un corporatism care se reduce la corporatism, care nu e prezentat ca o combinare a acestui fond cu cadrele noui, ci vrea să fie un corporatism care include în structura sa formală „o subînţelegere automată a principiilor", principii asupra cărora nu ar fi prea necesar să se stăruiască, — un asemenea corporatism poate fi pe drept cuvânt taxat de noi ca fiind viciat de remanenţele unei educaţii materialiste, atee, naţionaliceşte incolore, foarte învecinate cu filosofia marxistă şi masonică (d. Manoilescu spune chiar, la pag. 17 a broşurii d-sale, că vede în corporatismul d-sale expresiunea unei „evoluţii continue SPRE STANGA"; deci: sau acest corporatism se reduce la chestiunea economică în care o oarecare evoluţie spre stânga, spre radicalismul socialist, naţional-socialist, se mai poate împăca cu cerinţele Statului de mâine, şi în acest caz d. Manoilescu recunoaşte că neglijează problemele neeconomice în cari desigur numai o hotărîtă orientare spre dreapta naţionalistă e admisibilă, — sau apoi, dacă se susţine că acest corporatism al „Lumii noui" cuprinde toate problemele, inclusiv cele etice şi etnice, atunci d. Manoilescu, plasându-se cu corporatismul său „spre stânga", se recunoaşte partizan al culturii masonice antinaţionaliste şi anticreştine, partizan al Societăţii Naţiunilor, al Pan-Europei şi al tuturor idealurilor antinaţionale ale stângei).

Să mai stăruim asupra neîncrederii noastre într'o reformă care, cum spune iarăşi d. Manoilescu, nu doreşte o schimbare bruscă ci lentă, evolutivă? Facem o simplă trimitere la un articol al nostru în care arătam cât e de preţios pentru noi şi de indispensabil în concepţia noastră legionară asupra victoriei româneşti, acel „duh al marilor rupturi" care ne cere o schimbare spiritualiceşte revoluţionară a orânduirilor de astăzi. Sau să mai relevăm o altă distincţie dintre noi şi grupul „Lumii Noui" asupra sensului „fazei precorporative" în care noi vedem prealabila şi aproape deplina purificare etnică şi etică printr'un regim de mare autoritate, purificare ce urmează apoi a fi doar desăvârşită şi menţinută prin instaurarea fazei corporative, — în timp ce d. Manoilescu (p. 26) vede în faza aceasta pregătitoare o simplă acţiune de organizare sindicală obligatorie sau de reorganizare a cooperaţiei ?

Dar să nu trecem măsura !

Pe lângă această grea povară a „remanenţelor" trecutului care sterilizează o bună şi esenţială parte a efortului grupului dela „Lumea Nouă", nu e mai puţin adevărat că suntem în prezenţa unei acţiuni prin care oameni politici strâns legaţi de trecutul politicei noastre inconştiente şi iudaizate revin la sănătatea unui naţionalism încă incomplet (pentrucă e numai corporatism) dar totuşi bine îndreptat spre scopurile finale (cu toată timiditatea şi şovăiala încă incontestabile). Iar această acţiune merită şi respectul şi bucuria noastră camaraderească.

Am putea oare spera în topirea desăvârşită a dureroaselor remanenţe în focul unui clocot românesc atotbiruitor ?

Când vom vedea o asemenea totală biruinţă, vom avea franchcţea de a o aplauda noi cei dintâi !

ION I. MOŢA

LEGIONARUL

CRONICA LITERARA

E. Lovinescu: FIRU'N PATRU

de OCTAV ȘULUȚIU

E. Lovinescu a definit perfect de bine esența romanelor sale, într'un recent interview. Și a dovedit astfel că este un critic chiar atunci când este vorba de propria sa creațiune, lucru de mirare când știm, am văzut deseori, că luciditatea de aprecia re a unui critic încetează în fața producțiilor beletristice proprii. Exemplul cel mai comun l-a dat Mihail Dragomirescu care și-a supralicitat persoana travestită în haina de ocazie a fabulistului Radu Bucov. Tot Mihail Dragomirescu va face analiza celor 10 romane pe cari le scrie și ne va dovedi că sunt exemple de genialitate, din toate cele trei puncte de vedere împărțite fiecare în trei și acestea la rândul lor în alte trei și așa mai departe. E. Lovinescu n'a emis nici o apreciere asupra literaturii sale, lucru explicabil la un om care e teoreticianul relativității valorilor estetice, dar a lămurit astfel caracterul esențial al romanelor sale:

„Psihologicul, adică analiza amănunțită, *DE ORDIN CRITIC* și *INTELECTUAL*, al unor gesturi, puține, dar cu mare rezonanță interioară" (vezi Rampa An. XVI No. 4739 din 30 Oct. 1933).

Sublinierea e a noastră, pentru a masca unde trebuie să cadă accentul definiției și unde subtilitatea lucidității de critic a lui E. Lovinescu, n'a dat greș. Anume că psihologicul sau analiticul din romanele sale este făcut în mod critic și — adică tocmai de aceea — intelectual.

Și intr'adevăr, sunt numai două metode de analiză psihologică: una empirică și alta intelectuală. Intr'una psihologia eroului — sau a eroilor — este expusă prin fapte, prin concrete, prin reprezentări sensibile. A doua este metoda expunerii interioare, a desocierii directe a fenomenului sufletesc, a comentării raționale asupra faptelor. Să nu se confunde o metodă cu obiectivismul și alta cu subiectivismul. Multe jurnale intime cari sunt subiective, uzează în fond de aceeași metodă a reprezentării psihologicului pe cale de fapte sensibile. E vorba aci, nu de o delimitare între epic și liric, pentru că aici ar duce orice formulare a obiectivului și subiectivului, ci de o precizare a metodelor de analiză psicologică. In prima metodă, autorul prezintă întâmplări și nu le comentează. Le descrie cât mai subtil, cât mai expresiv și dacă uneori le comentează, o face pe cale lirică, prin imagini, printr'o revărsare de formule de sensibilitate. In a doua metodă, întâmplările anecdotice devin un simplu pretext pentru a da prilej autorului să reflecteze asupra lor. Autorul aci comentează ca un logician, desprinde, sintetizează, epuizează argumente, într'un cuvânt uzează de o dialectică proprie aparatului critic. Evident că de multe ori asistăm la o conexiune a celor două metode ceeace nu e de regretat. Dar n'am căutat să dau două formule, ci să lămuresc două metode cari pot exista separat sau împreună. Un exemplu al primei metode este *MAITREYI* de Mircea Eliade. A doua metodă a ilustrat-o *BIZU* iar *FIRU'N PATRU* o continuă.

Ceeace era important în *BIZU*, era tocmai acea reflectare a lucidității asupra sa însăși, acea autodisecare a unui erou care ajunge la conștiința zădărniciei vieții și-și dă seama că are în suflet încuibat refuzul organic de a trăi. Analiza abstractă pe care o făcea E. Lovinescu se aplica și unui obiect foarte suplu și foarte propice: moartea. Criticii au văzut în *BIZU* un roman ratat și au greșit. N'au vrut să vadă un *roman critic perfect*. Roman critic nu e paradox. E însăși în definiția pe care și-o dă sie-și E. Lovinescu. *BIZU* era o închegare făurită din developarea unei gândiri statice și incapabile de acțiune. Iar faptele, anecdotele erau simple pretexte, sau divertismente, uneori gratuite.

FIRU'N PATRU vrea să fie acelaș lucru însă aplicat de astădată unui subiect nou — nou pentru Bizu, dar etern ca și moartea —: iubirea. Bizu este pus de astădată în fața femeii, cum în primul roman a fost pus în fața morții. Și ca și atunci și aci el începe să raționeze! E drept să ni se pară nefirească *metoda analizei abstracte* — cum am numi-o în opoziție cu cealaltă metodă căreia i-am spune *metoda analizei concrete* — aplicată iubirii. Căci iubirea nu mai este ca moartea o vagă presimțire, ci o experiență care ți se impune. Dar *FIRU'N PATRU* este tot romanul unui intelectual. Pentru un intelectual iubirea e tot atât de reală sau de ireală ca și moartea. Așa că și în fața femeii ca și în fața morții, Bizu începe să-și caute pretexte pentru incapacitatea lui de acțiune.

In fond acest Bizu, a cărei psicologie se bănuia în primul roman, se lămurește deplin aici: e un abulic. Un abulic și un intelectual: două cauze pentru care își pierde orice circumstanță atenuantă în fața vieții. Toată setea de moarte a lui Bizu e creată de starea de fixitate în care-l pune lipsa voinței. Bizu caută mereu pretexte ca să nu *FACA* ceeace trebuie să facă: nevoit să-și caute o meserie e mulțumit să nu o găsească și provoacă chiar, anumite pretexte ca să eșueze. Acest om care pentru a nu se decide, pentru *a nu face* caută să se scuze acuzând împrejurările, e natural ca în fața dragostei să-și caute necontenit piedici.

„Lipsurile sufletești ce-l făceau să fugă de atitudini categorice și de hotărîri definitive, își căutau tacit motive de eludare; simția nevoia de a-și muta răspunderea de pe umerii săi pe umerii altora...." (Firu'n patru pag. 17—128).

Bizu iubește o colegă de laborator: „O fată molcomă, pedantă, încrezută, distinsă, tăcută, enigmatică și poate și echivocă. O fată cu mister. Fruntea lată și netedă, ochi cafenii, puri, dar uneori și șireți — nas sensual, bărbie vulgară" (pag. 186) o descrie Ciprian. Și în loc să activeze, să o constrângă să-l iubească, el se chinuește să-și dovedească sie-și și să-i dovedească și ei, că nu îl iubește și deci să se scuze pe sine de *incapacitatea de a exercita vre-o influență modelatoare* (pag. 175). In loc să o modeleze pentru iubire, Bizu stă la porțile acțiunii și se lamentează, dând o importanță exagerată anumitor gesturi ale fetei, neputând să treacă de ele și căutând să o convingă pe ea că e vinovată de suferințele ei sterile. Bizu se chinuește gândind și cumpănind, pierzând astfel cel mai frumos timp pentru viață. De fapt îi place chiar, mai mult să discute și să raționeze, decât să trăiască. Ii place să sufere. Pasiunea lui doloristă este de fapt

intelectuală reflectată. Căci e neverosimil ca un om cu pasiune să nu acționeze și să nu cucerească iubirea. Dar Bizu nu are pasiune deci nu poate suferi sentimental, ci tot intelectual. Iubirea lui se alimentează din îndoeli și întrebări, din ceeace constitue embrionul spiritului științific, din curiozitate, *„...iubirea lui nu trăia decât tocmai din alarmele și îndoelile în privința atitudinii ei; siguranța l-ar fi pus în fața unor răspunderi de care instinctiv fugia"*. (p. 282).

Așa dar intelectual chinuit de propria-i luciditate, dolorist și abulic, lacerat de întrebări cari sunt mai mult de spețа problemelor de șah decât de a marilor debuturi de acțiune, Bizu reprezintă psicologia intelectualului paralizat în fața vieții, fugind de răspunderi, adică de hotărîri, de inițiativă, de faptă. Psicologia chițată în *BIZU*, se adâncește și se completează în *FIRU'N PATRU*.

Dacă pentru această parte a cărții *FIRU'N PATRU* e o reușită indiscutabilă, căci Bizu trăește acum cu toate șovăelile lui și cu toate ciudățeniile unei psicologii antivitaliste, în schimb

am putea obiecta că metoda analizei abstracte distonează aci cu problema pusă. E adevărat că Bizu e un intelectual lucid care-și raționează cazul și acest lucru l-a ilustrat perfect primul roman. Am admirat și aci dialogurile dintre Bizu și Diana, când Bizu se pune mereu intr'o postură ridicolă în fața femeii căreia nu găsește să-i facă decât reproșuri sau să-i debiteze teorii și raționamente seci. E intr'adevăr jenant acest intelectual care în loc să apuce fata în brațe și s'o strângă, se apucă să despice în fața ei în patru, firul ideilor. Dar dacă analiza se potrivește în gura lui Bizu parcă nu mai merge în restul cărții. Este în acest roman o relașare a părților, o diluare care ne miră. *BIZU* se prezintă ca un bloc strâns în care totul era echilibrat.

In *FIRU'N PATRU* puteau lipsi spre exemplu primele capitole cari povestesc întoarcerea autorului în târgul natal și întâlnirea cu Anton Klentze și discuția cu acesta.

Și apoi metoda aceasta a revenirii în orașul natal obosește prin repetare. Nici autorul n'a regăsit vechea lui vervă pentru a scrie pagini suculente ca în începutul lui *BIZU*. Și mai e cu totul deplasat a polemiza cu criticii bucureșteni în paginile unui roman.

Sunt apoi în compoziție anumite precipitări. Spre exemplu, plecarea la Constanța care vine fără nici-o pregătire pentru cetitor. Ea trebuia anunțată cu mult înainte cu atât mai mult cu cât și Bizu trebuie să se fi gândit la ea mai de mult și s'o fi așteptat. Asemenea, mai sunt între diferite pasagii treceri brusce, fără tranziție, cari fac să se clatine toată schelăria cărții.

In schimb suntem recompensați de toate acestea prin altceva. Și anume Diana, care este sobru și precis creată. Prin câteva remarce ale lui Bizu, prin câteva gesturi și din povestea lui Ciprian, Diana se concretizează cu un contur definit. Fată cu aparență misterioasă și bizară, ea ascunde sub o frunte senină și pură o insensibilitate și o indiferență de intelectuală. Este poate o frigidă. Poate numai că așteaptă bărbatul care va ști să trezească în ea senzualitatea și pasiunea așa cum o vioară, chiar foarte proastă, așteaptă o mână de maestru ca să scoată din coardele ei acorduri sublime. Și Bizu nu este omul care va ști să cânte la vioara aceasta. El nu poate decât să accepte farmecele Rozinei, proprietăreasa lui și să se conforme filosofiei empirice că animalul trebuie satisfăcut. E simbolică acceptarea Rozinei și a senzualității ei de animal sănătos: Bizu preferă această acceptare, efortului de a-și găsi el singur o femeie pe care să o iubească. E mai comod.

Tipul fetei intelectuale este Diana. Nu o intelectuală prin literatură. O intelectuală prin știință, ceeace e cu totul altceva. O intelectuală creată de literatură este sentimentală și deseori artificială. O intelectuală creată de știință este o dezafectată, o inseninată. Disciplina științifică golește pe asemenea femei de pasiune și de sensibilitate. Le lasă, cu o indiferență, cu o glacialitate de statui. Diana e una din acestea.

In jurul acestor doi eroi se mai învârtesc o sumă de alte personagii, dintre cari nu reținem decât pe Lică Scumpu, veche cunoștință din *BIZU*, pe Rozina și pe Ciprian o apariție din *COMEDIA DRAGOSEI*.

Lică Scumpu, e omul politic. Palavragiu grandilocvent el acostează pretutindeni pe Bizu persecutându-l cu atențiile sale părintești, dorind să-l mulțumească pe bietul Fritz pe lumea cealaltă prin grija ce o poartă urmașului său. Scumpu e icoana opusă lui Bizu. In el se găsește tot ceeace Bizu detestă și de ceeace fuge. Voință, ambiție, îndărătnicie, activitate, vorbă multă și ipocrizie. Lică Scumpu e mereu obstacolul de care se lovește Bizu și până la urmă va reuși să fie căpătuit tot de el. Figură umoristică alcătuită din gesturi nervoase, ca sucirea unui nasture dela ghiocul interlocutorului, și debordând de perorații interminabile, Lică Scumpu e o diversiune amabilă în acest roman de analiză, o diversiune cum este și Rozina, proprietăreasa cu inimă largă și principii sănătoase, care nu-și lasă chiriașii în lipsă, ci-i satisface pe toate căile, conform ideii că animalul trebuie satisfăcut.

Ciprian are o apariție trecătoare, la un hotel din Constanța, unde debitează câteva anecdote, schițează o glumă sinistră și intră în iubirea lui Bizu prin câteva amintiri personale privind pe Diana.
ceste preliminarii aveau un rost: ele slujeau la introducerea lectorului în cadrul unde va copilări eroul. Și apoi *BIZU* se termina printr'o altă evocare a

FIRU'N PATRU e încă un roman adăogat seriei privitoare la intelectualul român, sau mai precis la intelectualul român de până acum, căci în generația nouă se formează acum un tip cu totul nou de intelectual. Anumite asemănări cu *ADELA* lui Garabet Ibrăileanu sunt chiar în idee: intelectualul paralizat în fața iubirii fiindcă e lipsit de voință și căutându-și pretexte *incapacității de a face*.

Ceeace am vrea ca E. Lovinescu să dea este romanul cu adevărat critic, romanul critic pur, în sensul formulei enunțate tot de el. Adică un roman de analiză pură, de ordin critic și intelectual, analiză din care să dispară orice fapte și personagii și să nu rămână decât fragmente, decât pretexte, așa cum sunt aci în *FIRU'N PATRU*: dăruirea cărții, poezia cu mâinile arătată Dianei, episodul cu glastra de flori, așteptarea în ball, la Constanța, sau cererea fotografiei, fapte purificate de orice element anecdotic, fapte pure, interpretabile, pretându-se la analiză ascuțită. Asemenea fapte trebue să rămână intr'un roman critic. Și povestite fragmentar, schițate, sau mai bine zis nepovestite ci evocate pe scurt, așa ca să primeze comentarul psicologic, iar nu anecdota. Așa cum sunt aceste episoade citate din acest roman.

Scris în acelaș stil abstract, critic, de analiză, *FIRU'N PATRU* se citește cu interes pentru lumina puternică pe care o reflectează asupra persoanei lui Bizu și pentru calitățile de stilist ale autorului. E. Lovinescu e pornit pe o lungă serie de romane. Pentru noi, credem că *BIZU* ar fi fost suficient. Pentru cei cari nu-l văd ca pe un romancier, desigur că viitorul îi va desminți. Dar nu un romancier de romane, ci de psicologie.

OCTAV ȘULUȚIU.

Cranii de lemn...

(Continuare din pag. I-a)

hârtie încgrită prin cancelarii, procese verbale, autorizaţii de inmormântare, şi totul se face repede şi în bună regulă. Azi cu unul, mâine cu altul. Cu timpul stăpânirea va câştiga chiar o foarte bună experienţă administrativă în această „materie" şi totul se va aranja şi mai uşor. Se va putea chiar înfiinţa un serviciu public administrativ pentru satisfacerea acestei noui funcţiuni sociale: eliminarea din societate, până sub ţărâna gropii, a acestor indezirabili ai lumii româneşti de astăzi, indezirabili cari însă se întâmplă să fie elementele cele mai pure sufleteşte ale tineretului actual, cei mai patrioţi, fruntaşi în şcoli şi la examene, cei mai buni şi scumpi copii ai familiilor şi, pe deasupra, întruparea masivă a visul Regelui Carol întâiul: caractere. Tineri cari ştiau şi ştiu că pe calea aceasta îi aşteaptă toate jertfele, toate ofensele şi nici un folos personal, cari primesc însă cu bucurie acest martiraj pentru Neam şi Cruce.

Dar toate acestea sunt palavre anarhice pentru cel şi cei ce l-au ucis pe comandantul-legionar Teodorescu Virgil. Ei ne râd în nas: să mai poftiţi! Veţi păţi la fel: încă unul, încă zece, încă o mie, oricâţi! Căci astfel zic dânşii că vor fi asigurate zile mai bune pentru acest neam. Un piept voinic acoperit de o cămaşe verde e pentru dânşii o cutie de carton care se aruncă simplaminte la gunoi când încurcă complicata lume a guvernanţilor de azi. Un cap de legionar frământat de grija viitorului românesc se trimite pur şi simplu, cu hârtii în regulă şi în colet de scânduri oficiale, părinţilor spre grabnică îngropare, cu nepăsarea pe care ţi-o dă siguranţa că te vei disculpa în faţa lumii cu o minciună (formula stereotipă: „vroind să desarmeze"...). Aceste scumpe cranii, aceste frunţi bombate de clocotul unor furtuni nobile şi altruiste, devin astfel pentru oficialitatea noastră ceva de ordin lemnos, fără valoarea şi drepturile omeneşti (să mai vorbim de drepturile româneşti?), ceva ce se poate lovi şi sfărâma fără frica unei pedepse dumnezeieşti, fără consecinţele impuse de imanenta justiţie omenească... Simple cranii de lemn.

„Dar şi fariseii spuneau la fel despre Mântuitorul răstignit: să mai poftească! Să poftească acum şi să mai facă ce a făcut, să se coboare de pe cruce şi să se învie pe El însuşi. Şi râdeau satisfăcuţi de isprava făcută: erau siguri că pe această cale L-au biruit pe Dumnezeu, că sistemul a fost bun: să mai poftească el acum! Nouă ni se spune azi tot aşa: să mai poftiţi! Cu toată infinita distanţă dintre jertfa lui Dumnezeu-Isus şi a noastră, bieţi oameni cari, printre păcatele omeneşti, isbutim însă să ne menţinem într'o luptă pentru binele altora, — mentalitatea celor ce ne spun: să mai poftiţi!, este aceeaşi cu a fariseilor ucigaşi ai lui Cristos: siguranţa că prin violenţă şi prin desfiinţarea fizică a adversarului va fi strivită ideea lui, lumea nouă şi mai bună pe care el o doreşte, pentru care el luptă şi moare.

Şi ar avea isbândă Adversarul nostru pe această cale dacă n'ar fi cu noi adevărul şi dreptatea românească, dacă noi am fi, cum ni se spune, distrugătorii unui viitor mai bun al acestui scump Neam românesc.

Dar nu suntem.

Şi de aceea acolo sub ţărâna cimitirului din Hârşova nu zace, atât de singur, un simplu craniu de lemn, ci o comoară care răscumpără victoria de mâine pe care generaţia noastră e gata s'o plătească şi mai scump, oricât de scump.

De aceea autorii uciderii camaradului nostru ca şi iniţiatorii sistemului craniilor de lemn, vor purta o nesfârşită povară în faţa lui Dumnezeu, în faţa Justiţiei viitoare şi în judecata istoriei româneşti.

Iar tu mamă care, atunci când legionarii îţi scoteau pe braţe din casă pe cel mai mare şi mai scump copil, te tânguiai: „copilu' maichii uite de ce nuntă ai avut tu parte", — să ştii că rodul acestei sfâşietoare nunţi e mai plăcut lui Dumnezeu decât rodul de prunci cu care ţi-ar fi înseninat obositele bătrâneţi...

ION I. MOŢA

Garda de Fier la postul de onoare

(Continuare din pag. I-a)

putere. Iar dacă unele Tribunale au condamnat, Curţile de Apel au reformat toate sentinţele condamnatoare.

Acest fapt trebue reţinut, deoarece el arată categoric asupra cui cade răspunderea gravelor evenimente petrecute în ultimile zile.

Deci deşi nu există nici un element care să justifice prigoana împotriva Gărzii de Fier, deşi — capriciu al hazardului — conducătorul Legiunei şi organizaţia Gărziide Fier au fost singurii opoziţionişti care n'au luat, în nici un fel, atitudine faţă de guvernul Duca, totuşi prigoana a fost pornită.

S'a încercat desfiinţarea noastră fizică şi politică.

Din toate organizaţiunile opoziţioniste asupra Legiunei singure s'a îndreptat atacul guvernului. Atacul început prin cuvântările factorilor responsabili din guvern, continuat cu furie de presa guvernamentală şi de cea semită a fost strămutat apoi pe teren.

S'a încercat — cu tot avertismentul dat de Căpitan prin declaraţia sa publicată în „Cuvântul" — împiedicarea punerii listelor noastre. La Bihor, la Dâmboviţa, la Vlaşca, la Bălţi, la Cetatea Albă, în Maramureş, etc., legionarii care veneau să depună lista au fost loviţi şi arestaţi.

S'a împiedicat apoi răspândirea şi lipirea oricărui manifest al nostru. Legionarul Virgil Teodorescu a fost împuşcat pe la spate la Constanţa în timp ce afişa manifestul Gărzii de Fier.

In sfârşit s'a încercat arestarea tuturor echipelor de legionari plecate în propagandă.

Spre surprinderea guvernului şi a opiniei noastre publice legionarii s'au apărat.

Au îndrăznit să se apere, să apere legile şi demnitatea omenească, într'o ţară în care până acum arbitrariul guvernamental nu întâlnise nici odată rezistenţă.

Iar când cabinetul d-lui Duca, întrecând orice măsură, a voit să împrăştie pe legionarii care manifestau paşnic la Iaşi în memoria camaradului lor împuşcat mişeleşte la Constanţa s'a ajuns la baia de sânge pe care nu este om cu mintea întreagă în România să n'o considere criminală. Ce se va întâmpla acum?

Nu sunt decât două alternative, amândouă în mâna guvernului; ori cabinetul Duca va reintra în legalitate şi va permite libera desfăşurare a propagandei noastre legaliste şi ordonate, ori dimpotrivă va persista în încercarea de a ne extermina fiziceşte şi politiceşte.

Prima alternativă nu comportă discuţie. Dacă se va îndeplini fireşte că acţiunea noastră îşi reia ritmul şi cadrul ei normal dela care au abătut-o atacuri nejustificate şi nechibzuite.

A doua alternativă e mai uptă pentru comentarii.

Legionarii vor continua să se apere ori unde vor fi atacaţi.

Dar încercarea de a suprima Garda de Fier poate avea vre-un rezultat?

Se poate întâmpla cu noi ceea ce s'a întâmplat comuniştilor în 1920—1921?

Hotărît că nu!

Să analizăm mai în deaproape situaţia şi să vedem de ce ori ce încercare de suprimare a noastră e menită să dea greş.

Care erau elementele de bază ale acţiunii comuniste în 1920?

Acţiunea comunistă se intemeia pe o parte a proletariatului, iar conducătorii şi cadrele erau toate evreeşti.

In cadrul proletariatului chiar comunismul nu reuşise să capteze decât aproape exclusiv elementele minoritare.

Impotriva acestei mişcări se ridicau toate partidele politice, toată burghezia românească şi toate forţele vitale ale statului şi ale naţiunei româneşti. Cu ţărănimea, mişcarea comunistă n'avea nici un contact.

Date fiind aceste împrejurări fireşte că voinţa hotărîtă a unui cabinet de mână tare era suficientă spre a distruge excrescenţa morbidă a bolşevismului în ţara noastră.

Nu numai atât! Caracterul conspirativ al mişcărei, legăturile ei notorii cu Internaţionala a III-a, subsidiile Moscovei toate acestea permiteau o penalizare severă în cadrul legilor.

Care-i situaţia „Gărzii de Fier" în 1933?

Elementele ei de acţiune şi de luptă se recrutează din sânul proletariatului intelectual românesc şi creştin.

Elementele cele mai bune, cele mai curagioase, cele mai demne de admiraţie moraliceşte sunt înrolate în Legiune.

In acest proletariat intelectual stau speranţele României de mâine, stă viitorul acestei ţări. Pe lângă această massă de acţiune Garda de Fier a reuşit să-şi creeze puncte de sprijin în massa ţărănească din întreaga ţară.

Rapida difuziune a mitului legionar în massele ţărăneşti din toate regiunile României este un fapt pe care nimeni nu-l contestă.

In sfârşit, în al treilea rând evenimentele petrecute în ultimile luni — Vişanii, Casa Legionarilor, Rânitt, rezistenţa eroică împotriva fărădelegilor guvernamentale — au dus la o rapidă polarizaze de simpatii în jurul Gărzii de Fier în sânul burgheziei româneşti.

Cu o atare armătură, cu atari rădăcini în realităţile sociale româneşti, Garda de Fier poate privi în linişte mersul evenimentelor. Orice prigoană împotriva ei nu slujeşte decât la o şi mai rapidă difuzare a mitului în massele ţărăneşti, la o şi mai rapidă polarizare a simpatiilor burgheze în jurul Legiunei.

Orice legionar căzut devine martirul cauzei României viitoare, jertfă căzută în lupta pentru izbânda românismului.

Forţa noastră stă aşa dar în răsunetul pe care acţiunea legionară o are în conştiinţa românească, răsunet firesc date fiind caracterul monarhic, strânsa legătură cu credinţa creştină, tendinţele de purificare etnică, care fac ca Garda de Fier să se confunde cu însăşi nevoile şi durerile româneşti.

Şi dacă la aceste argumentări obiective adăugăm argumentele trase din valoarea individuală a fiecărui legionar trecut prin şcoala eroismului fanatic, superioritatea tehnică a organizaţiei noastre asupra tuturor celorlalte organizaţii politice, în sfârşit capacitatea, stăpânirea de sine, intuiţia politică a Căpitanului nostru care în realizarea scopurilor lui are la îndemână nu un partid politic cu comitii şi comitete, ci o legiune de eroi fanatizaţi de un ideal, înţelegem dece Garda de Fier nu poate fi învinsă, necum distrusă.

Să mai amintim, în chip cu totul subsidiar, de argumentele trase din slăbiciunea adversarului?

Un guvern de Tutankamoni, în perpetuă discordie, cu perspective de durată reduse, bizuindu-se pe un partid în care burta predomină asupra creerului şi asupra sufletului.

Un guvern sever supraveghiat de un monarh tânăr şi care — orice s'ar spune — nu credem că doreşte distrugerea unei mişcări care reprezintă viitorul de către un partid care reprezintă trecutul.

De aceia lupta pornită împotriva legionarilor şi numai împotriva lor, nu se poate sfârşi decât cu victoria Căpitanului.

Năpustindu-se asupra Gărzii de Fier cabinetul d-lui I. G. Duca ne situează în conştiinţa românească drept singura mişcare naţională care merita ura şi prigoana apărătorilor lumei vechi.

Garda de Fier e astăzi la postul de luptă, la postul de jertfă, la postul de onoare.

Mâine, după ce va fi suferit şi acest ultim botez al focului, se va avânta, mândră şi demnă, la înfăptuirea aspiraţiilor unui neam întreg.

M. POLIHRONIADE

La mormântul lui Amos Francu

de A. VANTU

Prin moartea lui Amos Frâncu, bravul tribun al Moţilor, s'a desprins din sbuciumul vieţii una din figurile mari ale generaţiei unirii, care prin faptele şi viaţa sa a trecut în istoria naţională.

De acum înainte locul lui va trebui căutat în fresca noastră naţională, alături de a lui Horia, Cloşca, Crişan şi Iancu, cu cari Amos Frâncu avea comun nu numai descendenţa sa de moţ, trecutul lui glorios şi neînfricat de lupte ci cununa de martir pe care şi-a cucerit-o în aspra şi trudnica lui viaţă.

Căci nu trebue să ne lăsăm seduşi de întrecerea aceasta postumă, cu care i s'a acordat cu generozitate funerarii naţionale şi „Coroana de lauri a recunoştinţei generale" ci să privim trista realitate a vieţii lui Amos Frâncu, presărată de atâtea culmi luminoase pentru neamul nostru, de răni dureroase pentru el şi să însemnăm aici ca un pios omagiu pentru el şi ca o aspră mustrare pentru veselii convivi ai acelor prânzuri sardanapalice a victoriei. Amos Frâncu, a fost un ostracizat al vieţii noastre publice, căruia i s'au cerut numai jertfe, şi i s'a răspuns cu zeflemele.

După cum cu acea superioară înţelegere a oamenilor şi realităţilor, îl caracteriza Corneliu Zelea-Codreanu, Amos Frâncu, căpitanul dârz al urmaşilor legionarilor lui Avram Iancu — a avut destinul oamenilor mari cari prin faptele lor, fac faţă ceasurilor grele prin cari trece un neam şi cari după victorie devin ostracizaţii oamenilor comuni a căror neputinţe îi coalizează devenind profitorii marilor înfăptuiri.

Ce altceva a fost Amos Frâncu decât un viteaz nebiruit pentru neamul său din clipa când tânăr student s'a pus, fără a-şi cruţa ceva, cu tot avântul şi cu toată temeritatea, în fruntea falangilor împotriva prigonirilor maghiare; când, în timpul procesului celebru al memorandiştilor, a fost nu numai unul din cei mai străluciţi apărători, ci acela care prin acţiunea sa viguroasă a înfrânt toată cerbicia ungurească, aducând mii de ţărani din ţara moţilor să manifesteze în timpul procesului la Cluj; sau când în 1918, în calitate de preşedinte al Sfatului Naţional din Cluj, a organizat acele admirabile gărzi naţionale româneşti, stând în fruntea lor şi apărându-şi cu toţi, popor şi intelectuali, cu armele, pământul strămoşesc împotriva bandelor ungureşti şi secueşti, organizate în „diviziile de fier" şi pregătind în nordul Ardealului primirea triumfătoare a armatei liberatoare.

Cu această ocazie a lansat acea impresionantă proclamaţie care constitue o pagină de antologie a genului.

„Moţilor, fraţilor, Numai este împărat, spunea Frâncu. Şi-a deslegat supuşii de jurămintele silnice! Robia străină trage de moarte! Ceasul isbăvirii a sunat! Noi românii, stăpâni pe soarta noastră! Ne vom croi soarta cu armele în mână. **LA ARME!...**"

Şi de această dată Amos Frâncu a fost la postul de comandă.

Bătrân, acum, gârbovit de boală, desnădăjduit de interminabile promisiuni şi zeflemisit de politicianii cari niciodată nu vor putea pătrunde toată taina unor suflete de esenţa lui Amos Frâncu, bătrânul tribun în ochii căruia se citea toată credinţa lui fanatică în dreptatea cauzei pe care o apăra, neobosit umbla pretutindeni, pe la ministere cu uşi zăvorite, pe la gazete indiferente, pe stradă, pe unde găsea câte un tânăr care-i asculta jălania pentru ca să ceară libertatea lui Şiancu şi dreptatea oropsiţilor Moţi.

Moartea l-a răpus, neobosit în ajunul zilei când trebuia să vorbească la o reprezentaţie artistică ce o organizase la teatrul Naţional din Cluj în folosul bieţilor lui Moţi, ducând cu sine în mormânt toată jalea lor.

Şi astfel Amos Frâncu le-a rămas credincios până la urmă, identificându-se cu toate aspiraţiile şi cu toată mizeria lor. Căci încă o caracteristică a vieţii lui Amos Frâncu, e că el a trăit şi a murit în cea mai cumplită sărăcie, ducând o viaţă de privaţiuni şi neavând nici cu ce să fie înmormântat, în vreme ce atâţi beneficiari ai strădaniilor lui Amos Frâncu îşi construiau castele şi mausoleuri.

Şi din acest punct de vedere Amos Frâncu ne dă încă un exemplu strălucit de comunitate în suferinţă cu glotaşii din mijlocul cărora s'a născut pentru care a visat, a luptat şi în mijlocul cărora îşi doarme somnul veşnic.

Şi acum când zarva de regrete şi recunoaşteri postume a lui Amos Frâncu a trecut, când din zbuciumul unei vieţi de martir n'a rămas decât dâra de aur a faptelor sale, viaţa şi făptura boemă a lui Amos Frâncu începe a fi considerat ca un personaj legendar.

E singura prizmă prin care poate fi judecată de acum înainte viaţa şi activitatea lui Amos Frâncu.

E sentimentul cu care inconjuram făptura boemă a dârzului moţ mai înainte de a-l vedea şi cunoaşte.

Şi oricât de dureros am fi fost încercaţi la dispariţia prematură a acestui bătrân, prin care noi am cunoscut şi am simţit tragedia unui neam care moare pe propriul lui pământ, moartea l-a cruţat parcă pe Amos Frâncu să mai suporte suferinţele şi prigoanele unui tineret asasinat mişeleşte pentru credinţa naţionalistă.

La mormântul proaspăt al lui Amos Frâncu, ud de lacrămile moţilor cari vin să-şi plângă mizeria în care se sbat, ce alt legământ mai simţit putem face decât să purtăm mai departe ca o sfântă moştenire, talismanul de credinţă, de jertfă şi de vitejie pentru neam, care a insufleţit toată viaţa şi faptele bătrânului tribun.

A. VANTU

POLITICA EXTERNA

de MIHAIL POLIHRONIADE

Tratative directe franco-germane?

Intrevederea dintre d-l François Poncet, ambasadorul Franței la Berlin și cancelarul Hitler, este un eveniment de o netăgăduită importanță în politica internațională.

Bine înțeles deocamdată nu poate fi vorba de cât de o simplă luare de contact. Dar această luare de contact e foarte bogată în semnificații și poate să însemne începutul unei ere noui în politica europeană

Să examinăm mai pe larg ce a determinat această luare de contact și care-i sunt perspectivele.

Arătasem în precedentul număr al „Axei" (Plebiscitul german), că după efectuarea plebiscitului se vor vedea intențiile precise ale cancelarului german în politica externă.

Ele au fost expuse fățiș atât de colaboratorii intimi ai Führer-ului, cât și de cancelarul Hitler personal în celebrul interview dat săptămâna trecută presei franceze.

Germania refuză să mai meargă la Geneva, însă e dispusă să trateze direct cu Franța și în orice caz afirmă dorința ei nestrămutată de pace.

Dar aceste declarații, prin care cancelarul Hitler arată că Reichul renunță la Alsacia-Lorena și că de Franța nu-l desparte actualmente decât chestiunea Saar, n'ar fi putut determina Parisul să iasă din linia pe care și-o impusese, aceia de a negocia față de terți, dacă nu se produceau și alte fapte menite să influențeze politica franceză.

In primul rând amânarea conferinței dezarmărei. Berlinul retrăgându-se de pe câmpul de bătălie genevez, puterile anglo-saxone grupate în jurul Franței au rămas cu totul dezorientate.

Și cu toate sforțările Parisului, nu s'a putut menține frontul comun spre a se recurge la sancțiuni sau spre a duce la bun sfârșit conferința dezarmărei în lipsa Germaniei.

De aci cauza amânării conferinței dezarmărei până în Ianuarie 1934.

Chestiunea se pune așa: Anglia, Franța și Statele-Unite au crezut că o demonstrație diplomatică va intimida Germania și o va face să cedeze.

Față de retragerea Reichului, de refuzul său de a accepta quasi ultimatumul celorlalte puteri, care ar fi fost politica logică a Franței, Angliei și Statelor Unite? Bine înțeles una sigură: constrângerea Germaniei.

Dar nici Anglia și mai puțin State'e-Unite nu se gândesc la sancțiuni, iar Parisul singur nu îndrăznește și nu poate să le ia.

Așa fiind lucrurile, dacă totuși Anglia și Statele-Unite vor să înfăptuiască cel puțin un simulacru de convențiune a dezarmării, atunci firește că discuțiile trebuesc mutate pe alt plan și în altă parte.

In acest senz se străduește să împingă lucrurile diplomația italiană.

S'a vorbit insistent în ultimile zile chiar de eventualitatea retragerii Italiei din Liga Națiunilor

Vrând nevrând Franța e silită să țină seama de tendințele Ducelui.

In sfârșit, în al treilea rând, și acesta poate fi considerat drept lucrul cel mai important, se pare că Londra însăși ajungând la concluzia că Germania nu se lasă intimidată și că o excludere a ei din concertul european e imposibilă, ar fi recomandat Parisului negocieri directe cu Berlinul.

Iată deci împrejurările care au determinat această primă luare de contact

In ceiace privește perspectivele acestei luări de contact, ele sunt favorabile.

Dacă Franța acceptă până la urmă principiul negocierilor directe, un acord e posibil.

Recenta apropiere polono-germană scoate din cadrul discuțiilor franco-germane, iritanta chestiune a coridorului.

Pe de altă parte declarațiile cancelarului Hitler cu privire la Alsacia-Lorena, au pregătit și ele favorabil terenul.

Deci discuția se va purta asupra chestiunei teritoriului Saar, probabil și asupra relațiilor austro-germane, asupra problemelor economice pendinte între cele două țări, precum și asupra tuturor punctelor în legătură cu dezarmarea.

Pe aceste teme antagonismele nu sunt ireductibile și se poate ajunge la o înțelegere.

Cât timp ar dura această înțelegere rămâne de văzut. In orice caz ea ar duce la o destindere a situației europene și ar permite câțiva ani de liniște relativă.

Alegerile din Spania

Rezultatul alegerilor spaniole de la 19 Noembrie a fost o surpriză atât pentru cercurile politice spaniole cât și pentru lumea politică internațională.

Evident se aștepta o evoluție spre dreapta a politicei interne iberice, dar nimeni nu credea că această evoluție va fi atât de accentuată și de netă.

Stânga a fost literalmente sdrobită.

Partidul socialist și acțiunea republicană a d-lui Azana au fost literalmente sdrobite dar nu în folosul radicalilor d-lui Lerroux cum se pronostica ci aproape exclusiv în folosul dreptei.

Până acum la primul tur de scrutin s'au înregistrat 307 de rezultate care se repartizează astfel: Dreapta *149 mandate*, centrul *101 mandate* iar stânga *57 mandate*.

La alegerile de balotaj se vor complecta restul de *167* de locuri până la totalul de *474*.

Cauzele succesului dreptei sunt și de ordin tactic. Toate grupările spaniole de dreapta au format un bloc, în afară de acest bloc n'au rămas decât două partide regionaliste: *naționaliștii basci* și *dreapta catalană*.

Dimpotrivă stânga a mers împărțită în 5 partide spaniole și unul catalan.

Acțiunea republicană, radicalii-socialiști, progresiștii, socialiști și catalanii.

Centrul posedă un singur partid important. *Partidul radical; republicanii independenți și republicanii conservatori, sunt grupări lipsite de importanță.*

Dar aceste motive tactice sunt secundare față de cauza esențială, revirimentul spre dreapta care s'a produs în toate clasele sociale iberice.

Firește e posibil ca la alegerile de balotaj stânga să-și amelioreze situația. Victoria dreptei va rămâne totuși netă.

Rămâne însă de văzut dacă dreapta spaniolă va ști să profite de victorie.

Deocamdată nu. N'avem de aface cu o dreaptă autoritară și revoluționară, ci cu una parlamentară, purtând deci toate ponoasele formalismului democrat.

Deși triumful ei se datorează în bună parte monarhiștilor, totuși nu pare a avea curajul să pună neted chestiunea regimului.

Pe de altă parte tendințele ei în ordinea economică și socială sunt net nerevoluționare.

Un singur om pare că știe ce vrea în lagărul dreptei este fiul lui Primo de Rivera. Să nădăjduim că posedă mai mult curaj și mai multă îndrăzneală decât defunctul său tată.

Fără o polarizare a dreptei spainole în jurul unor puncte programatice revoluționare, în jurul unei mentalități neconformiste și în jurul unei personalități covârșitoare, succesul parlamentar nu înseamnă nimic.

El poate fi prilej de satisfacții momentane și personale, dar nu duce la nici un rezultat practic și ajunge fatal la deziluzii în viitor.

In orice caz însă, după doi ani de destrăbălare democratică și ridicol republicanism, vădita orientare spre dreapta arată desgustul opiniei publice pentru regimul republican. Când va veni și desgustul pentru democrația parlamentară Spania va putea fi socotită drept salvată.

Socialismul francez lichidează

Lipsa de spațiu ne-a împiedicat să ne ocupăm în numărul trecut de ultimul act al controversei iscată încă de astă primăvară în sânul partidului socialist francez, controversă pe care am urmărit-o în toată dezvoltarea ei în această pagină și deci de care cititorii noștri au cunoștință.

Comitetul partidului socialist francez a exclus din partid, în ziua de 6 Noembrie, pe deputații Pierre Renaudel, Adrien Marquet și Vincent Auriol și pe alți patru mai puțin cunoscuți, iar aderenților lor li s'a dat termen până la 15 Noembrie pentru a intra în litera strictă a dogmei și a concepțiilor tactice ortodoxe.

Dat fiind că, cu prilejul prezentărei guvernului Sarraut în fața Camerii și a votului care a urmat asupra moțiunei de încredere, s'a putut face numărătoarea aproape exactă a celor care urmează pe d-nii Renaudel și Marquet, se crede că excluderea acestor doui (din partidul socialist va fi urmată de plecarea a circa 30 de deputați.

„Neosocialiștii" vor scoate o nouă gazetă, vor fonda un nou grup parlamentar și vor duce o luptă pe viață și pe moarte împotriva d-lui Léon Blum și a partizanilor săi.

Sciziunea deci e importantă și dă o lovitură gravă mișcării socialiste în țara lui Jaurès.

Dar, nu numai atât. Moțiunea de excludere a fost votată cu 836 voturi contra 316. Prin urmare există mai mult decât o minoritate parlamentară scizionară, există și o importantă fracțiune în rândurile militanților care simpatizează cu „neosocialismul".

Deci d. Léon Blum și credincioșii lui vor avea de purtat lupte grele cu noua grupare.

Insfârșit partidul amputat la dreapta sa, iese amputat și la stânga. Cu o zi înaintea excluderii neosocialiștilor au fost excluși comunizanții.

Ca atare asistăm la un proces de lichidare a socialismului francez, proces de lichidare care are toate șansele să meargă agravându-se.

Dictatura pe care semitul plutocrat Léon Blum o exercita asupra stângei franceze ia astfel sfârșit.

Internaționala a II-a pierde ultimul său pion de manevră.

In întreaga lume forțele de disoluție și de anarhie sunt în plin regres.

Guvernul Chautemps

Iată-ne siliți să plictisim număr de număr cititorii noștri cu relatarea sterilelor frământări din politica internă franceză.

Guvernele au început să cadă la două săptămâni.

Pe chestiuni de infim detaliu, pe obscure și ridicole paragrafe din legea bugetară, au căzut atât guvernul Daladier, cât și guvernul Serraut. Cabinetul Chautemps nu aduce nici un element nou în desbaterea problemei care se pune astfel: budgetul francez e în plin deficit și trebue echilibrat.

Importanța esențială a realizărei echilibrului bugetar în situația de astăzi e evidentă. Finanțele ordonate sunt aproape tot atât de necesare într'o epocă de tensiune externă ca și o armată bună.

Dar echilibrul bugetar nu se poate restabili decât prin reducerea cheltuielior sau prin mărirea veniturilor tezaurului. Adică economii și noui impozite.

Majoritatea ieșită din alegerile din Mai 1932 e însă cartelistă, compusă din radicali și din socialiști.

Dacă socialiștii nu sprijină guvernul acesta trebue să-și caute o nouă majoritate.

Ori socialiștii d-lui Blum nu admit nici economii nici impozite, iar voturile neosocialiștilor singuri sunt prea puține spre a asigura stabilitatea guvernamentală.

O majoritate sigură, care să permită unui guvern să lucreze și să înfăptuiască redresarea financiară nu se poate realiza decât dacă radicalii renunță la majoritatea cartelistă și ajung la formula „concentrărei republicane", adică a colaborărei cu centrul și cu dreapta moderată.

Fără această prealabilă soluție politică, nu se poate prevedea nici o soluție bugetară iar Franța va continua să meargă spre dezastrul financiar.

Dar radicalii nu par a voi să renunțe la cartel, deaceia după guvernul Sarraut care marca o tendință de apropiere spre centru, guvernul Chautemps apare plasat mai la stânga.

Noul președinte al consiliului de miniștri francez crede că va izbuti prin abilitate să realizeze echilibrul bugetar și să mențină cartelul.

E o problemă care amintește pe aceia a quadraturii cercului.

Deaceia nici noul cabinet francez nu are șanse de durată.

Peste o săptămână, două, trei va fi și el la pământ, bine înțeles dacă va voi să asaneze finanțele statului.

Abea atunci se va pune probabil problema colaborării între radicali și centru, dreapta, colaborare pe care până acum toți oamenii politici de stânga au [illegible] s'o evite.

Și astfel povestea Camerei carteliste din 1924, care a început prin a răsturna pe d. Poincaré pentru a-l aclama în 1926, se repetă.

Reluarea relațiilor ruso-americane

Rezultatul convorbirilor dintre d-nii Roosevelt și Litvinow constitue fără îndoială un eveniment de o considerabilă importanță în politica internațională.

Motivele pentru care recunoașterea „de jure" a Sovietelor de către Statele-Unite a întârziat atâta vreme, precum și cauzele care au determinat în momentul actual reluarea raporturilor ruso-americane au fost expuse de noi în No. 21 al „Axei". Deaceia ne mărginim astăzi să le rezumăm.

Dispariția problemei datoriilor prin carența internațională a debitorilor a înlesnit apropierea ruso-americană, iar presiunea japoneză în Extremul Orient a dus la realizarea ei.

Care vor fi consecințele acestui act? Ce câștigă ambii parteneri.

Pentru Rusia foloasele politice și diplomatice sunt imense.

Poziția Sovietelor în lume iese mult întărită de pe urma reluării relațiilor cu Statele-Unite.

Lucrul îi servește și în Europa dar îi servește mai ales în Asia, unde presiunea japoneză se accentuează pe zi ce trece.

Apropierea ruso-americană este un avertisment pentru Tokio și în acelaș timp permite Moscovei un joc mult mai degajat ca [illegible]cum.

Washingtonul a făcut acest gest spre a frâna asupra cabinetului nippon a cărui intenții belicoase sunt indubitabile.

Totuși diriguitorii politicei japoneze nu par sau nu vor să pară că sunt impresionați. Numai astfel se poate explica indiferența și calmul pe care-i afectează presa nipponă.

Evident nu se poate ști cu precizie cum va evolua politica americană în cazul unui conflict ruso-japonez. Totuși din atitudinea rezervată și prudentă a cabinetului din Washington, se poate prezuma că Statele Unite nu vor interveni militărește în războiul care se apropie.

Sprijinul diplomatic și financiar va fi însă cu hotărâre acordat Rusiei.

Fi-va el însă suficient spre a îngrădi entusiazmul, capacitatea militară și conducerea hotărâtă a Japoniei?

Ne îndoim.

In orice caz diplomaticește Sovietele au pregătit până acum mult mai bine partida decât Nipponul.

După acordurile cu Statele-Baltice, Polonia și România care asigură Rusiei securitatea granițelor europene, acordul cu Statele Unite constitue ultimul pas al Sovietelor pentru prepararea războiului.

ECONOMIA

Pentru o industrie națională

de ALEXANDRU CONSTANT

Economia politică sau națională este știința care, luând ideea de naționalitate ca punct de plecare, arată cum o națiune dată, în situațiunea actuală a lumii, și având în vedere circumstanțele ce-i sunt particulare, poate conserva și ameliora starea sa economică.

Frederic List

Există în Istorie dacă nu situații identice, cari să justifice formula „istoria se repetă", în orice caz situații corespondente, susceptibile de teoretizări și uneori, bogate în învățăminte foarte prețioase pentru cei ce-și împart cu fatalitatea răspunderea înfăptuirii prezente a acestei Istorii. Este cazul primelor jumătăți ale sec. XIX și XX.

Secolul trecut a debutat prin epopeea napoleoniană; secolul nostru prin sângeroasa resurecție a naționalismelor. Din numeroasele consecințe ale războaielor napoleoniene, atenția noastră va fi reținută aci de aceiea din planul economic.

Anglia, împotriva căreia se concentrase tot efortul întreprindului împărat, după ce văzuse industria sa sufocându-se, iar agricultura desvoltându-se până la nivelul nevoilor interne, din cauza blocus-ului continental, a intrat într'o fază de expansiune industrială și protecționism agricol acut.

Pentru Europa această deblocare a însemnat inundarea piețelor sale cu produse industriale engleze și închiderea debușeului principal al produselor ei agricole. Anglia amenința să cucerească Europa, nu cu forța armată ca Napoleon, ci prin mijloace econmice. Semnalul de alarmă în fața acestei perspective a fost dat atunci de Frederic List în Germania, după exemplul mai vechiu din Statele-Unite al lui Hamilton.

Din această epocă datează faimosul „Sistem național de econmie politică" și tot în această epocă își înfige începuturile industria Germaniei prin realizarea Zollverein-ului. In acelaș timp Franța, sub regimul Restaurației, își închide granițele oricăror produse engleze și reia politica de indusrializare, inaugurată atât de fericit de Colbert.

Dincoace, în secolul al XX, consecința dominantă a marelui războiu a fost expansiunea agricolă a țărilor de peste ocean și concurența dârză a țărilor industriale.

In timpul războiului și, mai ales, în epoca următoare, piețele europene au fost invadate de produsele agricole transoceanice. Reacțiunea n'a întârziat însă de a se produce și acum. O identificăm în politica autarhică a marilor state. Anglia și Franța, grație coloniilor, Germania și Italia, grație unei politici voluntariste, urmăresc și reușesc să-și satisfacă trebuințele alimentare prin mijloace proprii.

Celelalte state de importanță secundară, au reacționat diferit. In prima jumătate a sec. XIX ele devin exportatoare de cereale în țările occidentale, cari se industrializau în detrimentul agriculturilor respective; în momentul de față ele iau atitudine împotriva industriilor occidentale; urmărind crearea unei industrii naționale.

Situația lor prezentă este analoagă situației din secolul trecut a actualelor țări industriale: se apără contra industriei avansate a occidentului, așa cum occidentul s'a apărat la început contra industriei engleze.

In concluzie, există o frapantă similitudine între situația din secolul trecut a țărilor actualmente industriale și situația de astăzi a țărilor agricole.

Prinurmare și măsurile, la cari vor aviza acestea din urmă pentru atingerea scopului lor, industrializarea, și însăși justificarea acestui scop, găsesc precedente în istorie

Evident, măsurile, de cari vorbim, vor purta amprenta momentului istoric.

Asupra rolului industriei în economia unei națiuni s'au scris cele mai inteligente rânduri în secolul trecut. E suficient să deschidem cartea lui Frederic List, o adevărată evanghelie a naționalismului economic, pentru a ne convinge că tot ce s'a scris de atunci în această materie a fost o parafrazare a ideilor marelui economist al unității germane.

List a înțeles primul osmotica legătură ce există între naționalitate și economie. El a reacționat împotrva internaționalismului economic, profesat cu autoritate de Smith și succesori lui, și a pregătit astfel economicește unitatea politică a Germaniei.

Deasemeni a distrus vechea eroare mercantilistă a „balenței comerciale active", înlocuind noțiunea de bogăție prezentă consumabilă prin aceea de „forță productivă permanentă".

Aceste două idei au redevenit actuale. Impotriva internaționalismului marxist se ridică astăzi digul naționalismului fascist, care economicește are o semnificație obiectiv apreciabilă numai în perspectiva istoriei.

Pe de altă parte, împotriva neo-mercantilismului actual, caracterizat prin acumulări de aur, s'au ivit semnele unei reacțiuni ce tinde la înlăturarea tiranicei suveranități a metalului galben

Pentru noi, imperativul unei politici economice naționale, în sensul definit de List, este indiscutabil. Consolidarea unității noastre politice și realizarea primatului „națiune" trebuie să fie idealul oricărui om conștient și cu răspundere în această țară. Or, acest ideal nu poate fi atins decât prin mijloacele indicate de List, decât prin crearea unei economii naționale complexe. In acest scop, țara noastră trebuie industrializată. O industrie națională, satisfăcând trebuințele interne, este cu atât mai de dorit astăzi cu cât agricultura noastră lâncezește, din cauza agrarizării țărilor industriale. Departe de a constitui o primejdie pentru agricultura românească, o industrie națională ar ridica prețurile produselor alimentare, scoțându-le de sub influența pieței internaționale, și ar face posibilă o echitabilă și energică organizare a economiei naționale.

Dar în ce condițiuni este posibilă o industrie națională?

Din exemplul Germaniei, Franței, Italiei, deducem că i necesară, în primul rând, existența pe piața internă, a materiilor prime; în al doilea rând, un regim vamal protecționist și, însfârșit, capitaluri.

România, în urma întregirii, dispune de bogate rezerve de materi prime. Ea posedă zăcăminte importante de fier și combustibil, cei doi factori ai *industriei grele*, industria mamă a celorlalte industrii de trasformare. Fierul se găsește în cantități considerabile în Hunedoara și Hațeg. Totalul disponibiltăților în minereuri de fier a fost evaluat la 24—25 milioane tone cu un procent de 25—50 fier.

In ceeace privește combustibilul, dacă nu avem în cantități suficiente cărbuni, posedăm în schimb zăcăminte foarte importante de petrol, gaz de petrol, gaz metan, precum și cărbune alb.

Pe aceste două elemente s'a întemeiat o industrie a fierului, care e reprezentată de 13 uzini mari și 440 fabrici transformatoare. Producția acestei industrii satisface actualmente 60 la sută din necesitățile de consum ale pieței interne.

Pornind tot de la această dată, existența de materii prime indigene, s'a format și desvoltat la noi o frumoasă industrie textilă și o solidă industrie a pielăritului.

Industria textilă acoperă astăzi 75%—95% din consumația internă și are tendința de a elimina complet produsele streine, atât prin cantitatea cât și prin calitatea producției sale; iar industria pielărtului satisface consumația internă în proporție de 94,9 la sută.

Desvoltarea industriei românești s'a acentuat în anii de criză, care a forțat statul să bareze frontierele împotriva valului produselor streine și să dee preferință celor românești. A fost deci suficient un gest serios din partea statului pentru ca industria indigenă să ia proporții neașteptate pe solul fecund al bogățiilor naționale. Un motiv de a continua în această direcție.

In ceeace privește cel de al treilea factor, capitalurile, e de remarcat că, cu toată penuria din ultima vreme, s'au făcut investiții importante în industrie. Modificarea raportului dintre agricultură și industrie în ansamblul venitului național este revelatoare din acest punct de vedere.

De la 1927 până astăzi, participațiunea agriculturii și industriei la venitul național s'a schimbat impresionant în favoarea industriei. De unde agricultura reprezenta 75%, iar industria 25%, în 1927, astăzi reprezintă, prima 60 la sută, iar ultima 40 la sută și tendința industriei este ascendentă. Noua situație nu e datorită numai menținerii ferme a prețurilor industriale față de cele agricole, ci creșterii cantității și calității produselor industriale, deci unui plus de investițiuni.

Dar problema capitalului este legată de aceea a creditului. Cum creditul privat este foarte compromis astăzi, se va recurge la o nouă organizare, ce va da un rol preponderent controlului statului.

Există deci condițiunile esențiale unei industrii naționale; există deasemeni un inceput interesant în această direcție, care face din România o țară agricolă-industrială. Lumea politică va trebui să țină seamă de această realitate și să urmărească „conservarea și ameliorarea" ei.

Deci a potențare a procesului industrializării și o cât mai energică dirijare a lui de către stat. Mai înainte de aceasta însă o radicală reformă a statului însuș.

Alex. Constant.

Creditul nou

de Ing. VIRGIL IONESCU

Au întâlnit întunericul în mijlocul zilei și au bâjbâit în mijlocul zilei ca în noapte. (Iov).

Ar fi poate cazul, să mă simt măgulit de atențiunea dată unuia dintre articolele mele, publicate în „Axa" și anume a acelui apărut sub titlul „Creditul nou" care a fost onorat prin două răspunsuri publicate în „Vremea". Din păcate fiind scrise de persoane în strânsă legătură (așî zice oficială) cu instituția atacată de mine — banca — sunt lipsite de obiectivitate, rezultat al unei complecte degajări.

Din această cauză nu pot fi mulțumit mai ales prin faptul de a fi fost neînțeles în primele scrise, ceeace mă face să dau replica, sub un „motto" biblic, ce stă în fruntea prezentului articol.

Polemica nu a adus nici când lumină, convingând.

Adversitățile rămân, creind echivocuri în dreptatea sau nedreptatea celor susținute. La sfârșitul luptei, adversarii se găsesc pe terenurile de unde au pornit atacul, cel mult — când se prezintă cazul — viitorul arată eficența unei concepții. Ideile rămân ca atare, deci relative, cât timp realitatea nu vine să le confirme valoarea pe teren.

Domnul Virgil Petrescu, secretar general al asoc. Băncilor din România B. N. R. e greu de discutat. Amestecă trecutul cu prezentul, prezentul cu viitorul, fiind departe de a pricepe ceva, din prefacerile lumei actuale. Domnia sa crede că ne găsim într'o simplă criză de producție

Eu, susține d. Virgil Petrescu, ași fi dușman ireductibil al „rânduelelor financiare actuale". Impărechere de cuvinte impunătoare, care nu corespunde vre-unei realități. Să faci abstracție că revista în care a fost publicat articolul incriminat e „Axa" care are o ideologie, rezultată din clara viziune a prăbușirei vechilor rânduieli unită cu dorința de a cerceta și lumina căile noilor așezări sociale, e o metodă complect greșită. Inainte de a mă discuta, normal ar fi fost, ca d. Virgil Petrescu să ia în considerare întreaga concepție a economiei dirijate și apoi să ajungă la mine, care am tratat o subdiviziune din total, emițând părerile mele care se pot încadra doctrinei noastre. Din acest punct de vedere și numai din aceasta, voi primi orice discuție în viitor.

Personal sigur că sunt dușman și încă categoric a celor ce au fost, tocmai pentru că au fost, transformările prin secole le-au precizat greșelile, căutându-le mereu și mereu noi încadrări pentru ca unele din ele să reziste și să mai facă parte eventual și numai eventual din lumea viitoare.

„Braț la braț cu marxiști și leniniștii" eu cer distrugerea băncilor scrie d. V. P. Vorbe cu înțeles de sperietoare de copii, căci clasificarea eftină de leninist, nu m'ar împiedeca întru nimic, dacă găsind acolo păreri în acord cu ale mele să le împărtășesc și să le propag. (De altfel de data aceasta nu e cazul).

In general, escluderea prin simplă clasificare, e un argument ieftin.

Nu numai că nu cer distrugerea băncilor dar sunt de acord, cu menținerea lor condiționată, de împlinirea funcțiunei pentru care au fost create, acela de a fi intrumente de credit, prin capital propriu nu străin, a depunătorilor sau Băncilor Naționale. Interpretarea justă a unor legi în vigoare, clasifică drept abuz de încredere, operațiuni similiare ce ar fi făcute de alte persoane, care nu s'ar numi bănci.

Dacă d. V. P. secretar etc., etc. poate constitui o bancă sau chiar mai multe, care din capital propriu și depuneri (a căror întrebuințare în operațiuni bancare să nu se poată face de cât cu permisiunea specială a depunătorilor) să acorde credite fără a mai face uz de rescontul Băncei Naționale cu excepția poate, a cazurilor bine hotărite în care nu va fi absolut nici un risc pentru creditor (B. N.), îl aprob și felicit. Dacă recurge la mine Bancă Națională ca să trăiască speculându-mi încrederea, scumpind produsul muncei altora prin dobânzi cămătărești, atunci să-mi dea voe d. secretar general să am dreptul și eu Bancă Națională să pot întrebuința banii mei direct, fără intermediul d-sale, fiind capabilă cel puțin de același discernământ în alegerea clientelei mele ca și cele lalte bănci.

Noi aceștia, care aprobăm și pricepem necesitatea economiei dirijate, înțelegem că atunci când va fi cazul să dispunem și de „credit", cu mențiunea că suntem de acord cu d. V. P. în afirmarea sa că aceasta, nu se poate înfăptui cu oameni vechi, dar se va putea cu cei noi, a căror mentalitate o formează Garda de Fier, pregătind cadrele statului legionar.

Vedem dar, încă odată că atât timp cât preopinentul meu nu va fi în stare să judece lucrurile din punctul nostru de vedere, discuția e inutilă.

Aportul ce d. V. P. vrea să aducă discuției — probabil în speranța unei argumentări decisive — exemplificând cu politica U. S. A. mă silește să-i explic cum că aci e vorba de cu totul altceva, domnia sa luând cauza drept efect. Politica lui Roosevelt are în vedere salvarea deponenților, nu a băncilor, o nuanță de altfel nu tocmai greu de priceput.

Scopul urmărit, menținerea și saturarea pieței cu mijloace cât mai bogate de schimb, care înviorând circulația de bunri, profită de sigur, dar accidental și băncilor.

Domnul V. P. care e la curent cu totul ce s'a petrecut în lume de la Adam încoace, știe desigur, că 30 la sută din capitalurile marilor Bănci Germane a devenit capital de stat, din cauza greșelilor de funcționare a acestora și încă înainte de preluarea puterei de către cancelarul Hitler. In Italia fascistă, băncile și creditul sunt de asemeni la ordinul Guvernului dacă nu oficial în mâna lui.

Imi pare nespus de rău, ori cât de tari ar fi argumentele d-lui V. P. eu rămân tot la ideologia „Economiei Naționale D-

(Continuare în pag. VIII-a)

Mor legionarii!

Doi legionari din cei mai buni, din cei mai viteji, au căzut.

Unul la Constanța, celălalt la Iași, au stropit cu sângele lor tânăr pământul patriei cotropită de străini, tiranizată de oameni fără suflet și fără creer!

Au căzut legionarii jertfă pe altarul biruințelor viitoare, jertfă pentru cauza României de mâine, a unei Românii românești, mai bună, mai curată, mai demnă decât România de astăzi.

Mor legionarii! Mor pentruca înstrăinații, îmbuibații și inconștienții să continue a domina: pentruca toată pleava jidovească, toți galițienii cuprinși între hotarele țării noastre să continue a suge sânge românesc; mor pentruca frații lor de luptă să se înspăimânte, să fugă, să părăsească sfânta cauză pentru care au luat armele.

Dar înstrăinații, îmbuibații și inconștienții se înșeală, lepra galițiană se bucură în zadar, pentrucă legionarii nu dau înapoi pentrucă nu-și vor uita camarazii, pentrucă îi vor răzbuna sau îi vor urma.

Mor legionarii, dar moartea lor nu-i inutilă, sacrificiul martirilor noștri nu va fi fost zadarnic, sângele lor nu s'a vărsat în deșert.

Din suferință și din jertfă legionară, din răni și din sânge va răsări, mâine, soarele biruinței noastre, soarele biruinței românești!

Creditul nou

(Continuare din pag. VII-a)

[illegible] până se va găsi altă soluție mai bună. Intru cât privește, ideile învechite, și în practica răsuflate a capitalismului bancar de esență și interes Judeo-masonic, le las cu plăcere d-lui V. P.

Iată că Domnia-Sa devine complect convingător lămurindu-mă, că acum vre-un secol să practica creditul prin bănci naționale așa cum îl cer. Rezultatele obținute au fost rele și de acela s'a trecut la politica reescontурilor prin B. N. respective. Reamintesc d-lui V. P. că Italienii prin corporatismul, care tinde să se împământenească și prin alte părți, nu au făcut de cât să transpună în forme adequate lumei de astă-zi formațiunele sociale a evului mediu, complect dispărute în timpul revoluției franceze. Astfel cade și argumentația care ar susține că ceia ce a fost odată, nu mai poate reveni.

Mai departe, afirmațiuni ce mi se substitue gratuit (probabil de dragul scrisului), că aș fi afirmat, dispariția capitalismului:

A capitalismului bancar de speculă, da suntem de acord Domnule V. P. nu însă a capitalismului pur și simplu. E din nou o nuanță, de altfel ceva mai grea de priceput. Rog așa dar pe d. V. P. să citească literatura de specialitate mai proaspătă, Charles Gide s'a învechit, îi recomand „Renovation du capitalisme" de Pierre Lucius și „Vers un équilibre nouveau" de Maurice Lacoin, cărți burgheze spre a nu-i deranja sensibilitatea.

Termin cu domnul Virgil Petrescu, îmbâcsit de mentalitatea funcțiunei ce ocupă, ca să trecem la al doilea articol care mă discută, sub semnătura Domnului Gr. T. Coandă fost președinte al Asoc. Băncilor Române Unite (B. U. R.).

De data aceasta, lucrurile se schimbă. Domnia-Sa persoană mai în vârstă, are o mentalitate tânără, în repede transformare și cu posibilități de asimilare a păterilor lumei noi. Păcat că această schimbare recent începută nu s'a terminat. O aștept evoluată pe curând întreagă, spre a putea discuta, lucrările D-sale.

Soluțiunile de detaliu pe care le dă în „Vremea" găsesc deplina mea consimțire, cu condiția ca sistemul burghezo-capitalist să dăinuiască.

Inainte de a termina cu părere de rău nu mă pot abține de a pune o întrebare răutăcioasă domnului Coandă: Domnia-Sa se îndoiește că o mentalitate nouă, sănătoasă ar fi posibilă în țara noastră și totuși de foarte scurt timp (dacă nu mă 'nșel) s'a înscris în mișcarea noastră? Nu prea înțeleg?

Voi răspunde tot eu, printr'un bun venit, cu convingerea deplină că printre noi, Domnul Coandă în curând nu se va mai îndoi de posibilitățile României viitoare, a României legionare pentru care împreună militam.

VIRGIL IONESCU

Pentru d-l Iunian

D. Grigore Iunian, minuscula fostă excelență național-țărănistă, omul cu diverse conturi pe la Blank și pe la Franco-Română, a găsit cu cale să insulte Garda de Fier, la Târgul Jiu, afirmând, că e în legătură cu cei care doresc revizuirea fruntariilor României întregite.

D. Grigore Iunian minte și minte conștient, el știe că Garda de Fier n'are nici o legătură cu nicio oficină revizionistă și mai știe că primii care și-ar oferi pepturile dușmanului pentru apărarea granițelor românești sunt legionarii.

Noi n'avem obiceiul să insultăm pe nimeni, cu atât mai puțin pe minusculul corifeu de la Târgul-Jiu, îl avertizăm însă și-l rugăm frumos să înceteze cu calomniile pentrucă dacă nu renunță de bună voe, avem mijloace să-l reducem la tăcere.

Nădăjduim că suntem înțeleși!

Campania electorală

Campania electorală care precede alegerile din 20 Decembrie e caracterizată printr'o violență neîntâlnită încă în analele campaniilor electorale românești.

Guvernul d-lui Duca a reușit să creeze din prima zi a venirei sale la guvern o stare de tensiune care s'a tradus în mod firesc în acte de sălbătecie ale organelor periferice și subalterne.

Toate partidele de opoziție au primit cu ostilitate crâncenă cabinetul liberal iar declarațiile făcute de d. Octavian Goga, asupra condițiilor în care i-s'a oferit participarea la guvern i-au fixat dela început fizionomia antinațională. Actele de violență, de sfidătoare călcare a legilor au început din noaptea instalării guvernului Duca.

S'a suspendat, în disprețul Constituției și a legilor, în noaptea de 14—15 Noembrie, ziarul „Calendarul" și redacția a fost ocupată de jandarmi, a doua zi a fost confiscată „Facla", a treia zi a fost confiscată și suspendată „Mișcarea" și la Cluj „România Nouă".

Dar violențele față de presă au fost jocuri de copii în comparație cu violențele încercate împotriva mișcării legionare, împotriva căreia s'a năpustit toată furia guvernamentală.

„GARDA DE FIER NU TREBUE SĂ DEPUNĂ LISTE!"

Acesta a fost ordinul drastic al guvernului dat tuturor prefecților. Nicio listă a Gărzii de Fier nu trebue depusă!

Dar elanul și dârzenia legionarilor a fost mai puternică decât forța prefecților.

Din prima zi chiar, listele legionare au fost depuse în mai bine de zece județe și până în clipa când scriem aceste rânduri s'au depus în 57 de județe.

Unii prefecți au hotărît însă că trebue să execute cu orice preț ordinele guvernului.

Astfel la **Cetatea-Albă** profesorul **Simulescu** a fost continuu arestat și trimis sub escortă la București pentru a nu depune lista.

La **Dâmbovița** grefierul Tribunalului a fost sechestrat de poliție în momentul în care propunătorii listei legionare se aflau în anticamera Președintelui Tribunalului.

Astfel a fost zădărnicită pentru moment depunerea listei care nu s'a putut efectua decât peste o săptămână.

La **Hotin** Tribunalul e în permanență ocupat de jandarmii care împiedică pe legionari să depună lista.

La **Ismail** aceiași situație. Camaradul **Neculae Totu** a izbutit să depună lista numai după ce a cucerit cu armele în mâini Tribunalul.

La **Bihor** propunătorii care izbutiseră să se strecoare în Tribunal au fost arestați chiar în locașul Justiției și schingiuiți.

La **Timișoara** până acum lista n'a putut fi depusă. Tribunalul e în permanență ocupat de jandarmi.

SCANDALUL DELA VLAȘCA

La Vlașca, vechea citadelă liberală și fieful d-lui Iuca, subsecretar de stat la Interne, lucrurile au luat o turnură mai gravă dar și reacția legionară a fost hotărîtă.

Tribunalul era încontinuu păzit de jandarmi cu consemnul de a împiedica depunerea listei „Gărzii de Fier" cu orice preț.

Totuși, unul câte unul, în ziua de 21 Noembrie, propunătorii izbutesc să se strecoare până în anticamera Primului Președinte.

Poliția prinde de veste și până la sosirea înaltului magistrat arestează șapte dintre propunători și face imposibilă depunerea listei.

In zilele următoare toate încercările de a depune lista se izbesc de cordoanele de jandarmi.

Exasperat, colaboratorul nostru, profesorul **Vasile Christescu**, fost elev al lui Pârvan, laureat al școalei române de la Roma, reacționează violent.

In ziua de 30 Noembrie, în fruntea a 21 de propunători și a 12 tineri legionari, se prezintă în fața Tribunalului.

Jandarmii îi pun baionetele în piept. Profesorul Christescu scoate atunci revolverul și îi somează să se retragă căci de nu trage.

Jandarmii au un moment de ezitare, atunci, cu revolverul în mână, profesorul Chirstescu și legionarii se aruncă asupra lor, îi dau în lături și propunătorii pot trece.

Odată în Tribunal profesorul Christescu dă ordin legionarilor să nu permită accesul poliției și al jandarmeriei. Toate sforțările jandarmilor de a pătrunde în Tribunal dau greș.

Intre timp sosește Primul Președinte care primește lista.

Profesorul Christescu depune arma sa și un pistol de alarmă cu care speriase autoritățile și se lasă arestat.

Autoritățile abuzive sunt astfel acoperite și de ridicol.

Intreaga garnizoană a Giurgiului fusese concentrată împotriva profesorului Vasile Christescu și a doisprezece legionari înarmați cu un revolver și... o plesnitoare de copii.

Pentru hotărîrea, energia și curajul de care a dat dovadă Căpitanul a distins pe profesorul Christescu cu **Crucea Albă**.

ABUZURI ȘI VIOLENȚE GUVERNAMENTALE

Dar guvernul nu s'a oprit la atât. Urgia lui s'a deslănțuit asupra tuturor legionarilor plecați în propagandă.

In **Ialomița**, unde Garda de Fier sub conducerea d-rului **Pantelimon** se bucură de o formidabilă popularitate, toate echipele trimise în județ s'au ciocnit cu jandarmii care încercau să le aresteze.

La Lehliu a avut loc o ciocnire mai gravă.

La **Satu-Mare** legionarul **Iosif Bozântanu** e arestat pentru vina de a fi făcut propagandă și trimis pe jos, din post în post, pe cumplitul ger care stăpânește, până la Oradea.

La **Tighina** legionarul **Cucuveică** se apără împotriva unei bande de bătăuși.

In **Dâmbovița**, la Viforâta, trei studenți cari se întorceau acasă la părinți sunt împușcați de jandarmi pentru vina de a fi legionari. Toți trei, grav răniți, sunt internați la Târgoviște.

In **Dobrogea**, unde luptă doi din cei mai buni comandanți, avocatul **Victor Silaghi** și inginerul **Virgil Ionescu**, samavolniciile se țin lanț.

La Eschi-Baba o bandă de bătăuși atacând echipa legionarilor aceștia se apără cu armele.

Aduși la Tulcea arestați, Tribunalul îi pune în libertate deoarece constată complecta lor nevinovăție.

REZISTENȚA DE LA PAȘCANI

La **Baia** candidează în fruntea listei legionare colaboratorul nostru **Alexandru Cantacuzino**.

Plecând în fruntea unei echipe de legionari în propagandă, jandarmii încearcă să-l aresteze, abuziv și ilegal, aproape în fiecare sat. La Lespezi are loc o ciocnire gravă, totuși echipa de legionari în frunte cu valorosul ei comandant nu poate fi arestată.

La Pașcani sunt însă înconjurați, atunci ocupă gara, se baricadează și rezistă până când un bombardament în toată regula cu gaze lacrimogene îl silește să se predea. Bineînțeles fuseseră aduse două companii de jandarmi cu un tren special de la Iași.

Admirabila rezistență a lui **Alexandru Cantacuzino** și a legionarilor săi a produs o covârșitoare impresie în întreg Nordul Moldovei.

După ce a fost arestat, agenții poliției l-au legat și l-au călcat în picioare pe peronul gării Pașcani. Și Alexandru Cantacuzino a fost distins de Căpitan cu „Crucea Albă".

ASASINATUL DE LA CONSTANȚA

La Constanța toate limitele, nu numai a legalității, ci și a omeniei, au fost întrecute.

Tânărul legionar **Virgil Teodorescu**, cel mai vârstnic dintre copiii unui biet factor poștal din Hârșova, este ucis mișelește pe la spate la Constanța, în zorii zilei.

Vina?

Afișa manifestul electoral al organizației sale.

BAIA DE SANGE DELA IAȘI

In sfârșit la Iași autoritățile și-au pierdut complect capul.

Studentul legionar **Niță Constantin** a fost împușcat pentru că încerca să asvârle o pâine camarazilor săi asediați în căminul dela Râpa Galbenă.

Incă o viață tânără a fost curmată de bestiile înebunite de ură și de frică.

Faptele de altfel sunt prea bine cunoscute. Zeci de studenți legionari zac acum la Galata și în închisoarea militară dela Copou.

Iată deci cum s'a desfășurat până acum campania electorală.

Un lung șir de abuzuri, de arestări, de asasinate, toate săvârșite împotriva Gărzii de fier și numai a Gărzii de fier.

Guvernul d-lui I. G. Duca trebue să-și execute angajamentele luate și să încerce distrugerea Gărzii de fier. De aceea prin prefecții săi terorizează administrația, jandarmeria, poliția și încearcă să influențeze și magistratura ca să-și atingă scopul.

Li se spune comandanților de jandarmi, polițiștilor, funcționarilor: „Dacă Garda de fier depune listă, te mut dela Giurgiu la Hotin, dacă Garda de fier reușește, te dau afară, etc. etc.

Teroarea exercitată de centru se transmite astfel până la cea mai îndepărtată periferie a țării.

Administrația, poliția, jandarmeria, e silită de conducerea politică a statului să calce continuu legile și **astfel să se pună în afară de scutul lor.**

Dar față de această teroare sistematică s'a întâmplat un fapt neîntâlnit încă în istoria României moderne.

LEGIONARII REZISTĂ ARBITRARIULUI!

Ei își apără cu îndârjire pretutindeni drepturile cetățenești și demnitatea de oameni.

S'a născut în această țară obișnuită să sufere pasiv toate samavolniciile, toate fărădelegile, toate batjocurile, un spirit nou, **un spirit de rezistență activă în cadrul și pe temeiul drepturilor recunoscute și ocrotite de legi.**

Și cine sunt purtătorii acestui spirit?

Sunt cele mai conștiente elemente ale nației, tineretul intelectual al României care în aceste vremuri de tragică luptă pentru existență, de feroce fureș materialist își sacrifică anii de studii, perspectivele de câștig și viața însăși pentru cauza României de mâine.

Rezultatul luptei nu poate fi până la sfârșit decât unul: triumful României legionare.

Tipografia ziarului „UNIVERSUL" Str. Brezoianu 23-25